

1996., 2005 сылларга республика бастык хаһыата

Улуус дьаһалтата нэһилиэнньэбэ отчуоттуур

## ДЬОН-СЭРГЭ ТУГУ ТУРУОРСАРЫЙ?

**ТААСТААХ.** Бу нэһилиэккэ «Нам улууһа» МТ баһылыгы И.В. Слепцов салайааччылаах бөлөх сырытта. Улуус баһылыгы 2008 сыллаах үлэтин отчуотугар Таастаах нэһилиэтин олохтоохторо хото кэлэн көхтөөхтүк кытыннылар. Отчуоту истэн баран, үгэс быһытынан боппуруостарга киирэн туох кыһалдалаахтарын көрсөтүлэр, мунаарар ыйгытыларын кэлбит тэрилтэлэр салайааччыларыгар, специалистарга биердилэр.

Таастаахтар сүрүн кыһалдаларынан оскуола тутуута буолар. Билигин үөрэнэ сылдьар оскуола дьиэтэ олус эргэ. Көрүдөрүн устун хаамтааха биир кэм кыгычарбаан олоһор. Ол эрэри мана «Үтүө дьыала» чэрчитинэн оскуола тутуута сағаламмыта. Бу тутуу хаһан бүтэн үлэбэ киирэрэ олохтоохтору долгутар. Николай Владимирович этэринэн оскуола тутуутугар үп-харчы барыта көрүллүбүт. Онон оскуоланы олохтоохтор бары турууна, субуотуньуктаан тутан үлэбэ киллэрэллэрин баарда.

Бу нэһилиэк дьонун өссө биер сүрүн кыһалдаларынан суол буоларын улуус дыно бары билэр буолуохтаахпыт. Суолу бу саас тустаах тэрилтэ онорбута да, үп-харчы тийбэтинэн гравий кутуута оҥоһуллубатах. Онон Таастаахтар «суолу ситэрэн кэбиһэргит буоллар» диэн көрдөстүлэр. Ханна да сырыт үт тутуутун, үт харчытын ыйыталлар. Маныаха «Эрэл» ТХПК соғутопкаҕа бухгалтер З.Е. Степанова толору эппиэти биердэ. «Чааһынай дьонтон да, тэриллиилээх хаһайыстыбалардан да үтүтүтүп курдук тутуу», — диэн мустубут дьону оһуктута. Үт харчыта былааны аһары толоруу түмүгэр тардыллыбытын, бу сыл I кварталыгар төлөһөн бүтэрэлэрин туһунан иһитиннэрдэ.

Почта кэлиитэ быстар мөлтөх эбит. Буруолуу сылдьар сонуннары аахпаттарын кэриэтэ. Онон олохтон хаалан иһэбит дииллэрэн оруннаах курдук. Нэһилиэккэ интернет ситимэ тардылларын күүтэллэр. Нэһилиэк баһылыга Николаев А.А. сотору кэминэн интернеткэ холбонон кыахтаммыттарын эттэ. Олохтоохтор биер улахан баҕа санааларынан Модукка баар «Тунал» курдук хааччаһаммыт эппиэтинэстээх тэрилтэ Таастаахха тэриллэрэ буолар.

ФАП дьиэтэ санитарнай нуормаҕа эппиэттэбэтин, капитальной өрөмүөн оҥоһуллубатаҕа ыраапытын этэн туран, капитальной өрөмүөнү үп-харчы көрдөөтүлэр. Оттон кулууп дьиэтэ быллырты тутуу буоларын тутта көрөөт да өйдүүгүн. Кулууп иһэ олус хараҕата, уота-күөһэ мөлтөбө, муостата ингнэри турара киһини салыннарар. Билэн турар, бу дьиэбэ капитальной өрөмүөн эрэйиллэрэ биллэр.

Маны сэргэ, пенсия, материнской капитал, эмтэнэргэ проезд, босхо гаастааһын, дьиэтэ суох специалистары дьыһэлэһин уода. ыйгытылары биердилэр, тустаах тэрилтэ салайааччыларыттан сөптөөх хоруйдары ылылар.

Түмүккэ улуус салалтатын үлэтин «үчүгэйинэн» сыаналаатылар. «Сағалааһыннар бааллар, хамсааһын таһыста», — дөһөллөр таастаахтар.

**ХАТЫРЫК.** Хатырыкка баһылык отчуота тохсунньу 22 күнүгэр буолла. Бу нэһилиэккэ быллырын М. Аммосов үбүлүйдээх сылыгар аһаммыт ыйах тэриллитинэн паарканы тупсаран онорууга о.д.а. үлэлэр ытыллыбыттар. Быйыл Нам-Хатырык трассатыгар 6 км асфальт суол кутуллуохтаах, МТЗ-82 трактор кэлиэхтээх, модульнай балыһа үлэбэ киириэхтээх, оҕо саада тутуллуохтаах. Бу тутуулар ытыллар буоланнар нэһилиэнньэ настырыанньата үчүгэй, муньааха кыттыы да актыыбынай.

Ити да буоллар олохтоохтор кыһалдалара элбэх. Ол курдук, автозаправочнай станция тутуутун, М. Аммосов музейин күрүөлүүрү, Илья Прудников туһунан матырыйал хомуйууга, атын улуустан баран ылыыга көмөлөһөрү, нэһилиэккэ баһаарынай чаас тэриллитбитэ 10 сыла туоларынан кырыысатын уларытыыга көмөлөһөрү,

**ИСКРА.** Аһыйах нэһилиэнньэлээх нэһилиэк дьитэххэ дьон муньааха кэлиитэ үчүгэй. Ханна да тийи нэһилиэк киэн туттуута — оскуола. Искра оскуолатыгар алын сүһүөх кылаас оҕолоро үөрэнэллэр. Оскуоланы таһыттан көрөөт да, ортотунан түһэн хаалбытын бэлиэти көрөвүн. Иһирдье киирдэххэ сырыынналы барыт муосталаах. Маны ингнэри барыт муосталаах дьиэбэ оскуола оҕолоро, учууталлар күннэрин улахан аһарын атаараллар. Бу доруобуйа оһуулааҕа биллэр. Искра олохтоохторо оскуоланы атын сиргэ көһөрөн тутарга туруорсаллара өйдөнөр суол. Акылаатын эрэ уларыттан туһа тахсыа соғуун этэллэр.

Улуус киинигэр кэлэр-барар суоллара хас саас аайы алдынан сырыыны тохтоторун бэлиэтэтиллэр. Аартык суолун үчүгэйдик онорон баран, дэриэбинэ иһинээҕи суолу эмиэ тупсараргыт буоллар дөһөллөр искралар. Манна почта үлэтэ эмиэ куһаҕан эбит. Биһиги тийбит күммүтүгэр Саҕа Дьыл кэнииттэн почталарын дьэ тупсугар этэ. Маны сэргэ, телефоннара эмиэ моһуогурбүт үһү. «Цифровый сибээскэ көспүпүтүн кэннэ олус куһаҕаннык үлэлиир буолла. Телефон ылыыккын кэннэ, анараангы киһи сағата өр бағайы кэлбэт, көпсөтүгэр ой дуорааннаах иһиллэр. Переговора харчыбытыгар оғустарабыт», — диэн мунгатыллар. Маны «Сахателеком» тэрилтэ үлэһиттэре суһаллык быһааралларыгар көрдөстүлэр.

Кулууп дьиэтигэр капитальной өрөмүөн ытытыллыбатаҕа ыраапыт дииллэр. Хаһайка кулуубун олус үчүгэйдик тутара биллэр. Ып-ыраас, сып-сырдык, сып-сылаас. Хомойуох иһин, аһаратура суох эбит. Муньахпыт микрофона суох барда. Өр дакылааттыр дьонго сылаалааҕа биллэр. Оғолор музыкальной киининэн ылыахтарын бағарбат буолан, кэлин сылдыбат да буолбуттара өйдөнөр. Онон Искра кулуубугар толору комплект музыкальной аппаратураны ыйаахха дьылы ылыахпыт диэн Николай Владимирович эрэннэрдэ.

Учууталлар олоһор уопсай дьиэлэрэ гаастаммакка хаалбыт. Бу дьон уруоктарын быһыһар оһох отто сүүрэллэр эбит. Квартиралара приватизацията суох буолан гаастааһынга ыраахаттары көрсүбүттэр. Олохтоох дьаһалта бу турбут боппуруоһу түргэник быһаарарын туһунан соғудахтаатылар. Оттуур сирдэрэ ууга баран улахан эрэйи көрсүбүттэр. Мелиорация үлэтин хайдах ытыгарга «Намгазстрой» ХЭТ ген.директора А.А. Федоров сүбэлээтэ, ыйан-кэрдэн биердэ. Олохтоох дьаһалта сүүрэн-көтөн үлэлэһиэхтээх, мелиоратордары таһааран көрдөрүөхтээх, дуоғабардаһан үлэни ытыгарга усулдуобуйа тэрийиэхтээх диэн быһаарда.

Ветеринарнай сулуоспа үлэһиттэриттэн ынаха эбии аһылык көрдүүллэр, нэһилиэккэ хайаана да осеменатор наадатын тоһоғолоон бэлиэтэтиллэр. Барыларын долгутар пенсия, үт тутуута, үт харчыта, социальной өңөлөр, оғо саадыгар көрүллэр үп-харчы тийбэтэ, эдэр ыал дьыһэлэниитэ, мини-пекарня тэрийи уода. ыйгытылар киирдилэр.

Искралар улуус үрдүнэн ытытыллар үлэлэри истэ-билэ сылдыбыйт дьитилэр, таһаарылаах үлэни бағардылар уонна «үчүгэй» сыананы биердилэр.

**И. РЕЕВА**

өрүскэ киирэр аартыгы онорууга көмөнү, 2010 сыла оскуола 80 сыллаах үбүлүйдэ буоларынан капитальной өрөмүөнүгэр көмөнү, оскуола үөрэнээччилэрэ олоһоллоругар интернет аһылытын, нэһилиэк иһинээҕи суолларга гравийы кутары о.д.а. туруорустулар. Нам улууһун кыранысатыгар турар «Намский улус» диэн суруктаах планшеты уларытарга этии киллэрдилэр. Маны таһынан оғо саадын төрөпүттэрин аатыттан таас дьесады тутарга көрдөһүү сурук улуус баһылыгар туттарылынна.

Хатырыкка оскуола 80, баһаарынай чаас 10, ону таһынан 2010 сыла дьесады аһылыбыта 50 сыла бэлиэтэнэр. Бу улахан дааталары көрсө нэһилиэк олохтоохтору үлэли-хамсы сылдыаллар. Отчуот түмүгүнэн «5» сыана туруорулунна.

**В. РЫКУНОВА**

### САҢА ПАТРИАРХ

Тохсунньу 28 күнүгэр Нуучча православнай таһаратын дьиэтэ саҕа баһылыктанна. Поместной соборга, ол эбэтэр Нуучча таһаратын дьиэтин бары бэрэстэбиитэллэрин муньағар Московской уонна Бүтүн Русь патриархынан бу иннинэ Смоленскайдаағы уонна Калининградтаағы митрополит Кирилл талылынна. Кини патриарх быыбарыгар 702 делегат куластаабытыттан 508 куолаһы ылан эрэллээхтик бастаата. Өссө биер кандидат Калужскай уонна Боровскай митрополит Климент 169 куолаһы ылыт.

Бу баскыһыаньаҕа Москваҕа Христос Спаситель храмыгар саҕа талылыбыт патриарх интронизацията буолар.



Тохсунньу томороон тымныытын тымныы дьитээккэ, Үөдэй нэһилиэтин ОДКХ-н үлэһиттэрэ, бэйэлэрин күүстэринэн, уруккута «Центральной котельной» диэн ааттанар объектарын хочуолларын таһааран, иһин өрөмүөнүнэн хонтуораҕа кубулутан оҥоһуннулар. Ол дьоро киэһэтэ буолла.

Учаастак салайааччыта Винокоров Афанасий Кирсанович

туһунан этэ да барылыбат этэ. Оттон 2001-2002 сыллартан улуус ОДКХ-гар кэлиэхтэриттэн ити боппуруос сыһыа быһаарыллан, билигин Салбаһа уонна 2 Хомустаахха эрэ суох. Таастаахха, Фрунзеҕа хонтуора баара соччо ирдэниллибэт даҕаны.

Хонтуораны туттууну (оһотунууну) бастаан хатырыктар (нач. В.Т. Васильев) сағалаабыттар. Ол кэннэ бары нэһилиэк-

### Хааччыыны эйгэтигэр

## ҮӨДЭЙДЭР ҮӨРҮҮЛЭРЭ



үгүс түбүгү көрсүбүт бадахтаах. Бағата улахан буолан, онуоха үлэһиттэрин түмэ тардан, биер санааҕа киллэрэн үлэлэтэн, бу объектин киһи билбэт ғына онорон, хонтуораҕа кубулуппут. сүүрбэччэ сыллаабыттан чоғунан оттуллан турбут хочуолунай кирэ-хаҕа төһө-хачча буолуохтааҕа сэрэйиллэр. Ону барытын ыраастаахха, сууйуохха-сотуохха дьитэххэ балай эмэ үлэ буолуохтаах. Ону ол дьитээккэ түмсэн ылыстааха кыайтарар суол эбит. Билигин кырааскаламытын-лаахтаммытын кэннэ көрдөххө, киһи билбэт бэртээхэй дьиэтэ буолбүт. Өссө үчүгэйэ бу таас объект... Маннык таас хонтуора улууска өссө Түбэ нэһилиэгэр баар. Уларыта тутуу сағана бырағыллыбыт таас бааньыгы олохтоох дьаһалта (баһылык Р.Е. Лукина) бөһүөлөк тас көрүгүн тупсарар сыалтан, олохтоох ОДКХ начальнига А.С. Никонова биерэн, хонтуора оносторугар дьаһайан, сөптөөх быһаарыны ылыммыта. Онто билигин Түбэни кизгэртэ биер бастын объект буолан турар. Аттыгар гарааһа турар. Биер котельнайтан оттуллаллар.

Манан сибээстээн, тоғоос көстүбүтүнэн, улуус тыаларыгар хонтуораларын чааһыгар тохтуур эбит буоллаахха, хартыына соччо куһағана суох. Үчүгэй да дьитэххэ сөп. Урут ОДКХ-тан нэһиликтэр дьаһалталарыгар бэриллэн олоһор кэмнэригэр бу

тэр кинилэри багыһан, ким мас кэрдэн киллэрэн туттан, ким эргэ объекты оһотон, бары лоп-бааччы олоһоллор. Күннээҕи кэпсэтиилэрин, дьаһалларын бу мантан сағалылар. Ол уопсай үлэбэ биер быһаарар күүһүнэн буол-

бута саарбахтаммат. Улуустаағы ОДКХ салалтата маныаха мизбэллэрин, орг. техниканан хааччыларын бэйэтин эбээһинэһинэн ылынан кэлбитэ уонна билигин да көмөлөһө олоһор.

... Үөдэйдэригэр эргиллэн кэллэххэ, нэһилиэк баһылыга С.В. Ядрев коммунальщиктар үлэлэринэн астынарын, кинилэргэ эрэнэрин биллэрдэ. Быйыл тутуллуохтаах аручнай спортивнай саала тутуутугар кинилэргэ улахан үлэ сорох көрүгүн сыһыаран үлэлэтэр былааннааһын эттэ. Балыһа сөбиздэсэйэ Л.В. Зырянова, почтаттан А.В. Винокурова истиниһирэх тылы эттилэр, сыаналаах бэлэх биердилэр.

Улуустаағы ОДКХ аппаратытан директор Н.В. Игнатев, солбуһааччы В.И. Охлопкова, кыл. теллотехник Н.Н. Пестряков буолан кыттыны ылылар. Ээрдэ тыл эттилэр, бэлэх туттардылар уонна сорок туруордулар. Хонтуора быһытынан толорутук эппиэттиригэр сөптөөх көмөнү (мизбэлинин у.д.а.) онорорго бэлэмнэрин биллэрдилэр. Нэһилиэнньэ түгэнинэн сүргэтэ көтөүллүбүтүн, үөрбүтүн киһэ кулууп дьитигэр буолбүт көрсүһүүгэ биллэрдэ.

**А. КОБЯКОВ,**  
ОДКХ филиалын  
пресс-киинин  
салайааччыта

Улуус дьаһалтата нэһилиэнньэбэ отчуоттуур

# ДЬОН-СЭРГЭ ТУГУ ТУРУОРСАРЫЙ?

PDF Compressor Free Version

**АППААНЫ.** Нэһилиэк олохтоохторо «Нам улууһа» МТ дьаһалтатын 2008 сыллаагы үлэтин отчуотугар хаһаангытаагар да көхтөөхтүк кэлэн кытыннылар. Бу нэһилиэк дьонун бэйэлэрин эрэ нэһиликтэрин кыһалтата буолбакка, бүтүн улуус дьылҕата долгутар.

Тигинэччи үлэли турбут культура дьэиэтэ аһыах сыллаагыта умайан хаалбыта. Бу улахан нэһилиэк кулууба суох эрэйдэнэ. Хаһан эрэ Аппааны ырыа-тойук түөлбэтэ этэ. Улуус улахан тэрээһиннэрэ Аппааны кулуубугар ытыллан үгүс дьону-сэргэни муспута, элбэх ырыаһыт мантан кынат үүннэрэн тахсыбыта. Аппаанылар кулууп дьэиэтэ тутуллуор диэри «Илгэ» ПО иччитэх турар икки дьэиттэн биридэстэрин улар-сыахтара этэ дииллэр.

Эдэр ыалы дьэилээһин программанын Аппааныга 30-ча дьэи тутуллан эдэр ыаллар билигин нус-бааччы олоһоллор. Онтон Хамафаттага тутулла турар биэс дьэи хаһан тутуллан бүтэрин ыйытталлар. Ону сэргэ, Аппааны иһинээри суоллара олус кыһаҥан, сайынны бириэмээ бадаранын бүрүллэрин эттиллэр. Бастатан туран И.Е. Винокуров аатынан уулуссаны онотторор баҕалаахтар.

Улууска өр сыл үлэ-лээбит сэллик диспансера сабыллытын олох утаралларын биллэрдилэр. Улуус кылаабынай быраанын солбуйааччы А.И. Добрецова диспансер туһунан манньк эттэ: «Дьокуускайга 120 койка-миэстэлээх сана ээллик балыһыта тутулунна, ол иһин Нам диспансерын койкатын аһыаттылар. Намга билигин 15 койка-миэстэ хаалла. Өр сыл үлэ-лээбит диспансер хайдах да олоччу сабыллан хаалбат».

Аппаанылар тыа хаһаайыстыбатын хайдах сайыннарыаха сөбү дьон боппуроска элбэх этиллэри киллэрдилэр, ону сэргэ ыйытылары биэрдиэр. Сир үлэтин сайыннарыаха, КСК-100 комбайн наада, буйуна хаһан үлэлиэй, сылгы иитиитигэр субсидия хайдах бэриллэрий, Намга толору хааччылыылаах дьэи хаһан тутуллуой, кимиэхэ ананай, коммунальнай өнгө кырдыа-ҕастарга льгота, босхо эминэн туһаны, пенсия, эдэр ыччатты үлэнэн хааччылы уода.

Сир, ходоһаны чааһынай бас билии докумуонун хаһан уонна хайдах онотторор туһунан ыйыттытаргыр «Роснедвижимость» управлениетын киин отделын начальнигы солбуйааччы И.Д. Кулаковскай толору хоруйу биэрдэ. Ол курдук, сир, оттуур ходоһаны бас билиигэ докумуон онотторору бу эрэ сыл бэриллбит. Кэлэр сылтан харчыга онорор буолаллар. Олохтоох дьаһалтаттан хозяйственной кинигэни ылан выписка онотторон баран, Намга сир кытта үлэлиир тэрилтэлэртэн биридэстэригэр тийээбит.

Аппааны-Хатыгыр суола хаһан толору асфальтанын тоқкоолоһоллор. Онуоха Николай Владимирович 24 мөл. солк. суол оңоһуутугар көрүлүннэ, онон бу сайын алта км асфальт суол оңоһуллуо диэн эттэ.

**МАЙМАҒА.** Отчуот күнүс 3 чаастан сағаланна. Дьон аһыах, 16 эрэ киһи. Манна баһылык солбуйааччыта Л.Н. Петрова бөлөҕө сырытта.

Кэпсэтиини нэһилиэк баһылыга Д.Д. Пахомов сағалаата. Киһи Маймаҕа сылгыны иитэр племенной хаһаайыстыба көдүүстээгин дакаастан туран тэрийэргэ көмөлөһөрү, Күүкүйэ биэрэгэр илин энэри, улуус хоту нэһиликтэрин хааччылар нефтебазаны, кирдээх уу кириэрин бөлүү даамбаны, 9 км бүтэй тутуутун «Үтүө дьыала» программатыгар киллэрэн үбүлээһини, почта отделениетын астарары, оскуола-саады кэнэҕэн тутууга харчынан көмөлөһөрү туруоруста. Өр сылларга сылгыһытынан үлэ-лээбит А.И. Рюмин Маймаҕа алаастара сылгыны иитиигэ саамай табыгастааһын, совхоз сағана 1200 төбөҕө диэри тиэрдэ сылдыбыттарын; манна ордук Дьааны сылгылар уһуулларын, төлөһүйэллэрин, онон сылгы хаһаайыстыбаларын сөргүтэр наадатын эттэ. Сылгы үксээбэтин сүрүн биричинэтинэн дууһаны уурбакка үлэлири ааста. Түмүгэр, билигин дьаһалта үлэтэ харахха быраһыллар, үчүгэй диэтэ.

С.В. Колесов сир учаастагы көрдөөн 60-тан тахса сайабылыанна кирибитэ бөһүлөк ген. былаана оңоһулла илигинэн быһаарылыбакка сытарын; онон итини онотторууну үбүлүүрү, нэһилиэнньэ 40 бырыһыана эмиз итинтэн иннэн гаастаммака олоһорун; иһэр ууну баһар сир киртийэ турарын; онон үөһэттэн түһэр ууну хаһан атын сиртэн хайыһыннан ытарга быһыты онорор наадатын; ону үбүлүүрү. А.Е. Павлова кулууп гаастааһыныгар көмөлөһөрү, библиотекарь штатын көрөрү, оскуола оҕолоро кэлиигэ-барыга эрэй-дэнэллэринэн, Маймаҕа автобуһу күнүс эмиз сырытыннарыны туруоруста. Е.П. Сысолытина сайылыгы тутууга үбүнэн көмөлөһөрү көрдөстө, ыччат буруй онорутун сэрэтиигэ ИДьУО үлэни күүһүрдэригэр сүбэлээтэ. М.К. Корякина үгү ту-

Түмүккэ Аппааны олохтоохторо элбэх үлэ барытын бэлиэтээтилэр. Эргэ оскуола дьэиэтэ оро саадыгар бэриллэн үлэтэ номнуо бара турар дьон махтаннылар. Сотору «герфорд» боруода ынахтар кэллэхтэринэ үлэ миэстэтэ тахсыа, тыа хаһаайыстыбата сайдыа дьон үөрэллэр. Сизэм ысқылаатыгар гаас ситимэ тардыллан билигин сылаас турар дииллэр. Улахан сэргэхсийи таһыста, аһыах кэм иһигэр үлэ бөҕө барда дьон турар «үчүгэй» сыананы биэрдиэр.

**ГРАФ БИЭРЭГЭ.** Олохтоохтору улууска туох буола турара, төһө үлэ барыта улаханник интэриһиргэһиптэ быһылаах. Мунньахха аһыах киһи кэллэ, ол да буоллар кэлбит дьон нэһиликтэрин дьонун-сэргэтин ордук долгутар сүрүн кыһалҕаларын ыйыттылар. Бу нэһилиэк саас айы ууга барар. Биэрэги бөһөгөрөтөр үлэ хаһан барара интэриһиргэтэр. «Хатын Арыы нэһилиэгэ» МТ баһылыга Слепцов Ю.И. биэрэги бөһөгөрөтүү үлэтигэр эрирэккэ гравий кутуохпут диэтэ.

Граф Биэрэгэ улуус кииниттэн чугас турар дьэ-тэххэ, дьэилэргэ телефон аһыах эбит. Хас да киһи турар телефон точката суох дьон эттиллэр. Балыһага эмиз телефон холбоно илик эбит. Биир точка босхоломмутун балыһага биэрэр туһунан Намнааҕы киин баһыһа «Сахателекому» кытта дуоғабар түһэрсиптин А.И. Добрецова иһитиннэрдэ. Балыһага өссө гаас ситимэ тардылла илик эбит. Улэлиир усулуобуйа суох, киһи тыһына бурҕачыйар тыһыныта дьон балыһа үлэ-лээтэ эттэ.

Биир кыһалҕаны саас көрсөллөр. Хаһан уутутан нэһиликтэн тахсар суолларын муостата алдынан эрэйдэнэллэр. Намга, Аппааныга үлэлиир дьон элбэхтэр. Ю.И. Слепцов бу боппуроска үлэ-лээх сылдыбаларын, бу саас хаайтарыы суох буолуодун эрэннэрдэ.

Тыыл ветеранарыгар материалнай көмө оңоһулара наада дьон туруорсаллар. Тыыл ветеранын пенсията олус кыра, пенсията барыта гаас төлөбүрүгэр барар. Уот, гаас төлөбүрүгэр чэпчэтии онороргут буоллар, саатар сылга биридэ материалнай көмө оңоруохха наада дьон санааларын үлэстээлэр. Мань сэргэ, ханна да буоллар курдук пенсия, материнскай капитал, льгота, эдэр ыччат үлэтэ суоға, кырдыаҕастар дьэилэрин тутуу уода. интэриһиргэтэр, долгутар.

Граф Биэрэгэр баһаарынай чаас наадатын эттиллэр. Бксаллаах быһы-майгы буоллаһына баһаарынайдар Намтан кэлиэхтиригэр дьылы койутааһын тахсын сөп дииллэр. Бу нэһилиэккэ лицей да баарынан баһаарынай чаас, кырдык да, наада.

Улуус үрдүнэн үгүс үлэ барытын, Граф Биэрэгэр болгомто ууралларын эттиллэр. Инникитин туруорсар боппуруостарын улуус салалтата быһаарыа, өйүө дьон эрэллэр улахан. Кэлбит дьон сорохторо «туйгун», сорохторо «үчүгэй» сыаналары туруордулар. Аһыах куолаһынан «үчүгэй» сыана кыайда.

И. РЕЕВА

тар сыананы, субсидиятын улаатыннарыны туруорсары, ходоһаны куурдуу үлэтин салгыы былааннан үлэ-лээһи, үбүлэтэри; Нь.С. Павлов ФАП дьэитин ирдэбилгэ эппиттиригына кэнэтигини, үбүлээһинин быһаарары, дьэиэни малынан-салынан хааччылар; Д.К. Обутова ыччат спордуна дьарыктанар сирэ суодунан спорт саала тутуугун былаанна киллэрэн ыйыттары туруорустулар.

Тыл эппит дьон дьаһалта үлэтин үчүгэинэн сыаналыырга этии киллэригэр, биир да утарсыта суох сөптөөбүнэн ааһылына.

**ФРУНЗЕ.** Улуус дьаһалтатын отчуота буолуон аһы иннинэ фрунзелар нэһиликтэрин дьаһалтатын икки ыйдаах үлэтин «туйгунунан» сыаналабыттарын эт кулгаахпытын истибиппит. Онон быһылыгы улуус дьаһалтатын отчуота быдан сэргэхсийэн олоһор дьонго ытылына. Мунньахты 22 киһи кэлбит. Улуус үгүс нэһиликтэрин кытта тэннээтэххэ, мустуу бырыһыана үрдүк. Манна отчуоту Л.Н. Петрова туруорда. Араас боппуруостар бэрилиннилэр. Уксүлэригэр туһааннаах салайааччылар утары эпиптээтилэр. Сорох өйдөмөт боппуруостары сиһилии быһаардылар. Сорохтору үрэттиэхпит, быһаарыахпыт дьон эрэннэрдилэр.

Тыл эппит дьон олохтоох дьаһалтага сана массынаны, үс нэһилиэгэ хааччылар сана суһал көмө массынатын, ОДьКХ үлэһиттиригэр бэриллэр үгүтэ быспакка хааччылары, ФАП дьэитин кэнэтири, оскуола-саадка баһаарынай емкоһи, Көбөкөнүүр суоло оңорууну, босхо бэриллэр эминэн толору хааччылары, сүөһүнү буоһатыһа осеменатор штатын көрөрү, сана пилораманы булууга көмөлөһөрү туруорустулар. Олохтоохтор манькы кыһаллар боппуруостарын этэн, санатан турар, улуус дьаһалтатын сылааһы үлэтин биир санаанан «туйгунунан» сыаналаатылар.

И. ИВАНОВ

2009 сыл — Ыччат Сыла

## ПАТРИОТИЧЕСКАЯ ИИТИИ ХАТЫРЫКТАН САҒАЛАНАР

2009 сыл бүтүн Россия үрдүнэн Ыччат сылынан биллэриллибитэ. Ол чэрчитинэн аһыах хонуктааһыта Хатырык нэһилигэр Саха государственногоһун музейыгар Ыччат сыла сағаламьытын бэлиэтиир бэлиэ күннэ наука уонна орто анал үөрэхтэ-эһин министр А.А. Пахомов, ыччат министр 1-кы солбуйааччы Д.Е. Глушко, наука уонна орто анал үөрэхтэһин министр солбуйааччы А.С. Иустинова, «Нам улууһа» МТ баһылыгы 1-кы солбуйааччы Н.В. Слепцов, Хатырык нэһилигэин баһылыга А.М. Пинигин, Саха государственногоһун музейын директора М.Н. Попова о.д.а. кыттыны ыллылар.

талааннаах оҕолор бааллара сөхтөрдө. Ол курдук Сарыал Афанасьев, Александра Виноградова, Наташа Посельская о.д.а. ырыаларын-тойуктарын иһэн,



Ыччат сылын сана министр Георгий Куркутов сүрүннүөҕэ

Бу күн Мирнэй, Алдан, Дьокуускай орто анал үөрэхтэрин кыһаларыттан президент грань ылбыт, үөрэхтиригэр ситиһиллээх, общественной олоһо, үлэҕэ көхтөөх 50 студент, ону сэргэ преподавателлэр, маастардар, директордар о.д.а. ыалдытытаахтылар. Көрсүһүү сүрүн сыалынан ыччатты Сахабыт сирин сайдарын туһугар үлэҕэ, үөрэххэ көбүлээһин буолар. Улуу убайыт М.К. Аммосов олох эдэр сааһыгар Саха сирэ автономия ыларыгар турууласпыта. Онон киһи аныгы ыччакка холобур буолар дьон Ыччат сылын эстафетатын М.К. Аммосов музейыгар сағалыыры сөптөөбүнэн аахтылар, патриотическай иитии Хатырыктан сағаланыхтаах дьон тоһоҕолоон бэлиэтээтилэр.

имигэс хамсанылаах үгүкүүлэрин көрөн дуоһуйдубут.

Түмүккэ туйгун үөрэнээччилэр, Мирнэй индустриальная колледжын студена Загоруля Александр уонна Дьокуускай дааһы культура колледжын студена Виноградова Александра бары студеннар ааттарыттан ыһырыы суруу икки тыһынан ааған иһитиннэрдилэр. Ыһырыы сурук «Технической идлэри баһылаһыҥ!» Бары биир сомоғо буолуодун! Аныгы көлүөнэ талбыт идэтигэр тахсылаах буолуохтааһын өйдүүхтээх» дьон тыллардаах. Бу суруктарын наука уонна орто анал үөрэхтэһин министригэр А.А. Пахомовка уонна ыччат министр солбуйааччы Д.Е. Глушко туттардылар.

И. РЕЕВА

Кэлбит ыалдытыттар Ыччат сыла биллэриллибитинэн президент грань лауреаттары итиистин тылларынан эбүрдэлэтиллэр, сүбэ-алгыс тылларын эттиллэр. Лауреаттар ортолоругар олус

Кыһынны өрөбүллэр кэмнэригэр Дьокуускайга академик В.П. Ларионов аатынан «Инникигэ харды» оскуола оҕолорун республикатааһы XIII научнай-практическай конференцияга тыһыынчаттан тахса эдэр чинчийэччилэр өрөспүүбүкэбит 27 араас улуустарыттан кэлэн кытыннылар. Былырыынны сылы кытта тэннээтэххэ, 200 киһинэн элбээбиттэр. Бу сылга аан бастаан «Инникигэ харды - юниор» конференция буолан саамай эдэр чинчийэччилэр кыттыны ылбыттара. Оҕолор барыта 24 секциянан, оттон юниордар 10 сүрүн секциянан үлэ-лээтилэр. Бу күннэргэ оҕолорго анаан

## Үөрэх эйгэтигэр ИНИКИ КҮӨННӨ — ЮНИОРДАР

научнай-техническай быыстапкалар тэрилиннилэр, омур тылыгар конкурсу ытытылына.

Конференция түмүгүнэн В.П. Ларионов аатынан стипендияны техническай секцияга үчүгэй кыттыгытын иһин Мэңэ-Хангалас улууун Табаға орто оскуолатын 10 кылааһын үөрэнээччигэ Василий Бурнашев ылла. 34 кыттыааччы лауреат буоллулар, соччо үлэ российскай таһымнаах араас научнай конференцияларга рекомендация ыллылар. Бу оҕолортон сорохторо федеральной үрдүк үөрэх кыһаларыгар конкурсу таһынан кириэргэ бэртээхэй кыах ыллылар.

Хамаанданан ааһыа 1 миэстэни Уөһэ Дьааны оройуонун эдэр чинчийэччилэрэ, 2 миэстэни мирнэйдэр, 3 миэстэни Хангалас оройуонун оҕолоро ыллылар.

Биһиги улууспуттан 46 оҕо баран кыттыны ылла. Оҕолорбут үчүгэйдик кыттаннар, 4 оҕо - лауреат үрдүк аатын, 5 оҕо - I степеннээх, 6 оҕо - II степеннээх, 10 оҕо - III степеннээх, 5 оҕо - IV степеннээх дипломант буолан үөрүүлэрэ улахан. Ону таһынан гимназия үөрэнээччилэрэ Афанасьева Галя, омур тыһын олимпиадатыгар I степеннээх лауреат, Лугинов Афоня, техническай секция иһинэн «Технологические аспекты мегапроектов» секция «Мегапроекты Якутии» кыттылааһа, Кириллин Коля Саха республикатын Президенин «Барҕары» фондатын стипендиаттара буоллулар. Оттон лауреаттарытын барыта юниордар буоллулар: НУТ 7 кылааһын үөрэнээччилэрэ Лугинов Афоня, Кириллин Коля «Разработка монтажа понтонного моста» дакылааттара, Хамафатта саха-француз ассоциированной орто оскуолатын 6 кылааһын үөрэнээччигэ Иванова Иванна «Сравнение урожайности районных сортов яровой пшеницы», Хатын Арыы орто оскуолатын 7 кылааһын үөрэнээччигэ Ноговицын Саша «Особенности поэтики «Якутских рассказов» В. Серошевского», эмиз бу оскуола 8 кылааһын үөрэнээччигэ Винокуров Тима «Нужны ли нам карманные деньги?» дакылааттара. Бу оҕолор Бүтүн Россиятааһы «Инникигэ харды» конференцияга кыттыны ылаахтара. Лауреаттары бэлэмнээбит учууталлар «Барҕары» фонда грамоталарынан нағарадаланнылар: С.Г. Слепцов - НУТ технология учуутала, В.М. Федорова - НУТ биология учуутала, П.Н. Баишев - НУТ физика учуутала, С.Н. Протопопова - Никольская нэһилигэин сир музейин үлэһитэ, А.Е. Васильева - Хатын Арыы орто оскуолатын нуучча тыһын уонна литературатын учуутала, В.И. Максимова - Хатын орто оскуолатын директору иитэр үлэҕэ солбуйааччы.

М. ПЕРМЯКОВА,

улуустаағы үөрэх управлениетын методика

Улуу дьаһалтата нэһилиинньэдьэ отчуоттуур

**ДЬОН-СЭРГЭ ТУГУ  
ТУРУОРСАРЫЙ?**

**САЛБАН.** Улууспут биир сыллаах отчуотун истэ дьобус кулууптугар 70-ча киһи мунуна. Бу биһиги кыра нэһилиэкпитигэр үчүгэй көрдөрүү. Бөлөх салайааччыта, улуус баһылыгы тугуа солбуйааччы Г.В. Гуляева истэн баран, дакылаат сүһүнүнэн ыйгытылар бэрилиннилэр. Нэһилиинньэ ордук тыа хаһаайыстыбатын салаатынан көрүллэр чөпчэтиллэр, субсидиялары, үүт туттарытыгар «Эрэл» ТХПК-ға, гааска ыйгытылары биэрдилэр. Кэпсэтиигэ 6 киһи кытына. Кинилэр сүрүннөөн суол оҥоһуутун туруорустулар. Саатар Кэнкэмээ диэри буор суол оҥоһулара буоллар дьон баҕа санааларын эттилэр. Онуоха салайааччылар «боротокуолга киллэрин, көрөүхпүт» дьон эппиэти биэрдилэр. Оскула директорун үөрэх чааһыгар солбуйааччы С.Е. Охлопкова үөрэх управлениета икки сыллаабыта массына биэриэх буолан эрэнэрбитин ыйыталаста, хаһан биэрэллэрин дуу, биэрбэтэрин дуу туоһуласта.

Түмүгэр дьон-сэргэ отчуоту истэн, сыаналаан баран үчүгэинэн сыаналаатылар.

**АПРОКОПЕВА**

**НАМ селота.** Улууспут киинигэр буолбут «Нам уллуһа» МТ дьаһалтатын отчуотун улуус баһылыга А.И. Ильин бэйэтэ онордо. А. Шестаков аатынан культура киинин саалата толору киһи. Бу муннахха улуус, нэһилиэк тэрилтэлэрин салайааччылара, дьаһалтала үлэһиттэрэ хото мустубуттар.

Альберт Иннокентьевич улуус нуруотун хаһаайыстыбатын сүрүн салааларыгар барбыт үлэлэр тустарынан сүрүн сүрүннэрин сырдатта, төһө үп ханнык ханаалынан улуус бюджеттыгар киирэн хамсаабытын кэпсээтэ. Дакылааччыкка бэриллибит хас да боппуруска эппиэттээтэ.

9 киһи боппуруоһу дьүүлэһиниэ кыттан тыл эттилэр. Ол курдук пенсионер Лукинов В.Н. Арбын-Көбөкөн-Фрунзе суолун оноруну былаанга киллэрэри, сайылыктар суолларын көрөрү, «Тараҕана» алааһын куурдууга ылсан, бырайыактааһыннын ситэртэрэн, үбүлээһинин көрдөрөн үлэни салгыры туруоруста. А. Шестаков аатынан культура киинин хормейстера Кутукова Е.А. улуус баһылыга 4 айар коллективы Россия Бочуотун киинигэтигэр киллэртэриигэ көмөлөспүтүгэр махтанна. Улуус культуратын киинин 75 сыллаах үбүлүөйэ уота-күөһэ суох ааспытын, 5 сылтан бэттэх өрөмүөн, сэргэхсийи үлэлэр барбатахтарын, туруорсар боппуруустарын быһаарыны нэһилиэк управлениета, управление нэһилиэккэ бырахсалларын, онон улуус дьаһалтата манна орооһоро наадатын, үп-харчы кириитигэр киин директора В.В. Колпашникова үчүгэйдик үлэлэспэтин, коллективы үчүгэйдик түмүктэтин, ол түмүгэр манньк ыһыллан-тобуллан олороллорун иһитиннэрдэ.

Пенсионер М.Н. Поротова кырдырастары ыарыйдахтарына кырдырасты дьон балыһаһа ылбаттарын, поликлиника аварийнай туруктаах буолан сабыллан хас да ыраах сиринэн үлэлиринэн, ыарыһахтар, кыра оҕолоох дьон эрйидэллэрин, онон барыларын кииннэн, чугас-чугас үлэлиир сирин быһаарар наадатын эттэ. Ол быһаарылылар диэри «Илгэ» ПО-ға дылы автобус сырытытын тэрийэри, сана поликлиника дьэтин тутууну түргэтэти туруоруста.

Пенсионер А.А. Парников быйыл куоракка улуус түһүлгэтэ оҥоһуллубутугар үөрүүтүн биллэрдэ. «Оройун урут түмсүүлээх буоламмыт, ыччат көхтөөх буолан аата ааттанар, үлэтэ таһаарылаах буолар», онон «ыччат, спорт, культура тэрилтэлэрэ бииргэ тутуһан үлэлээһиннэрин ирдээххэ, тэрийээххэ» диэтэ.

Матвеева К.И. «тулайыах, опекаҕа сылдьар оҕолору ким уопсай дьэтиэн хаачыйар, кыамаат, үбө-харчыта суох ыччаттар хайда сир уаастагар тиксэллэр, барыта аукцион буоллабына?» дьон ыйытан туран бу боппуруоһу сөптөөхтүк быһаарыла, сокуонга уларытылылары киллэртэриигэ үлэлээһиннэри наада дьон ис хоһоонноох этини онордо. Пенсионер М.М. Винокурова «поликлиника тустуһа арахан үлэлиир быраастарга да, ыарыһахтарга да эрйидээх, онон чугаһаһаха, тиис онорор кабинеты туруорсуохха» дьон баҕа санаатын эттэ.

Тубдиспансер кылаабынай бырааһа К.Н. Шамаева улууска туберкулез ыарыы туруар усулуобуйата баарын, онон балыһа миэстэтин ачаттарбаты үрдүкү салалтага туруорсарга, ыарыһахтар астарыгар көрүллэр харчыны бюджеткэ эбэн биэрээг көрдөстө. Нам с. ветеранарын сөбүстөтүн председател В.А. Колесов «9 ыйга харахха бырабыллар элбэх үлэ ыытылына, дьаһалта уруккутааҕар үчүгэйдик үлэлээтэ, биир санааҕа кэлэн улууспут туһугар бары бииргэ түмсөн, харыбытын ныйшарынан үлэлээтэхпитинэ барыны кыайыахпыт, дойдубутун сайыннарыахпыт» диэтэ.

И.Г. Лукин «баһылык дьонго-сэргэҕэ чаастык сылдьан боростуойун көрдөрдө, дакылааты үчүгэйдик, тийимтиэ ына онордо, урут дьэ кырдык бытархайы кыайы-хотуу курдук көрдөрөн отчуоттууллар. Альберт Иннокентьевич чэхчч улуунун туһугар кыһанан үлэлээтэ, улуу дьоммутун дааталарыгар эрэ санаабакка, ааттарын үйэтиигэ мэлдэ үлэлэри ыытыахха, өрүү киинилэр ааттарын өрө тутуохха, М.К. Аммосов болуоссатын олохтоохтук, түпсүйдүк оноруохха» диэтэ.

Баһылык дакылаатын сүһүнүнэн кэпсэтиигэ кыттыбыттар ааспыт сылга дьаһалта ыппыт үлэтин «ортонон», үгүстэр «үчүгэинэн» сыаналыргы этии киллэрдилэр. Куоластааһын түмүгүнэн дьаһалта үлэтэ «үчүгэинэн» сыаналанна.

**И. ИВАНОВ**

**АҔЫЙАХ ТЫЛ МИННЬИГЭС**

Сылын ахсын ахсынны ыйга Москва куоракка ыгтыллар армспортка-хары баттаһытыгар уонна бодибилдинг-а-былчыг көрдөрүүтүгэр инбэлииттэр ортолоругар ыгтыллар «Золотой Заяц» аан дойдутаағы турнирга Саха сириттэн кыттыбыт республика хамаандатыгар биһиги улуустан 4 киһи кыттыны ылан кэлэ. 3 күннээх күрэхтэһии түмүгүнэн барыта 18 регион кыттыбыттан Саха сирин хамаандата 3 бириистээх миэстэни ылары ситистэ. Биһиги улуустан кыттыны ылбыт Алексеева П.А. бэйэтин ыйааһыныгар 70 кг үөһэ угча, хангас илиигэ кыайан, маны таһынан «Ультра мастер-класс» диэн эмэ ситиһиилээхтик кыттан барыта 5 мэтэ-эллээх кэлэ. Граф Биерэгийн 3 төгүлүн кыттар Литвинова М.Д. бодибилдинг 3 миэстэ, Партизантан Халдеев И.Г. эр дьонго 80 кг үөһэ ыйааһына 3 миэстэ, Хатырыктан Соловьев М.К. 4 миэстэни ылан кэллилэр. Күрэхтэһэн кэлбит спортсменнарбытын ситиһилэринэн эбэрдэлибит.

*Улуустаағы инбэлииттэр обществолара*

80-с сыллардааха от ыйын ортотун сааһа биир үтүү күн республика радиотын комитетын биллиилээх журналистара Секлетей Алексеева Курчатова, Лена Андреевна Лебедекина тийээн кэллилэр. Мин оччолорго Партия райкомугар пропаганда отделын сэбиэдиссэй этим. «Нам оройуонун туһунан «Радио күнүн» бэлэмни сылдыбыт, оройуон биллиилээх дьоннорун куоластарын суруйан республика радиотын фондатыгар халларыа этибит» дэһэллэр ылдытыларым. Кимтэн саҕалыыбытын сүбэлэһи буолла. Киһи барыта от үлэтигэр буһа-хата сылдылар. Арай Ефрем Степанович -Таллан Бүрэ дьэтигэр баара дуу дэстибит.

Лена Андреевна урут Намга олоро сылдыбыт, орто оскуоланы манна бүтэрибит буолан намнары билэр. Куйаас баһаи күн турбута. Үһө буолан Шмидт дэриэбинэтигэр тигинэтин тийдибит. Ефрем Степанович Марфа Николаевна-лы-

Туймаада Хотун дьахтарын хара дьай санаалаах Хара Суор алыптаах албаһынан эмэ Хара Суор хотунга кубулуйан, сэттэ үрүн көмүс куйахтаах бухатыыр уолаттарын муора будулдуҥ туманыгар муннартаабыт. Ыыс Булгуннаах күөлэһийэн күүсуох ылбыт. Хомпоруун хотой кытаахтаан тириэрдит кыра уолбут айдарылаах аналһынан Үрүн Күн айытыгар кубулуйбут, балхааннаах илин байҕал туманыгар муннарыллыбыт бухатырдары буларга көмөлөспүт, аптаах үөн төбөтүн сытыы кылыһынан быһа охсон байҕалга үөтүрүшпүт. Нам улуунун төрттэбит Нам офонньор сирин-уотун килбэйэр киинигэр туруар Ыыс Булгуннаах тэллээр үнкүрүөй оонньообут уолбут дойдох быһытынан ол курдук саха төрдүн төрүттэспит дьылдаах эбит. Ол туһунан Таллан офонньор сахатын нуруотугар поэма суруйан айан хаалларбыт. Онтон били мөнник уолга үөт түрүөй биэрбиттэрэ акка кубулуйбут, онтон киһи буолбут, сындыыс буолан аны хоту түспүт:

*Таллан Бүрэ төрөөбүтэ 100 сылыгар*

**УЛУУС ЫТЫК  
СИРИН ЫЙБЫТА**



*Манна Соновос күөһэлис-үнкүрүс*

*гынар*

*Уонна киһи одьунааһа буолар,*

*Тус хоту дьэки киһи хайыһан турар,*

*Ол туран ааспыт ахтылдьаны туонар;*

*Онтон:*

*Дьикти киһи күөлэһийэн ылла,*

*Хоту киһи сындыыс буолан түстэ,*

*Арыт буурҕа, арыт төлөн буола умулла,*

*Хоту халлааннарга сүтэн истэ...*

*Онтон мин Ыыс Булгуннаахха*

*сытаммын,*

*Санааргы дуу, сайыһа дуу хаалбытым.*

*Уруй ыыта, Хоту байҕал ахтаммын,*

*Сүтэр судус суолларын алдьабытым.*

Поэт ити Хоту дойдута сана олоһу олохтоспур дьаһааннаах сырыларынын саныы, байҕал курдук дириң түгэхтээх хоһооннорун тылларын сааһы-лыы, Киэҥ Энсиэли киинэ Ыыс Булгуннаах чып-чаалыгар үгүстүк тахсар эбит. Ол да иһин кэриэс тылын быһытынан хоолдуктаах бэйэтин хонкутан, аттыын баҕастыын бөтүөн тааска кубулуйан Ыыс Булгуннааһын үйлэргэ одуудуу олодоһо...

1999 с. сайын «Ус Хатын» этнокиин билигинги директора, республикатаағы «Ытык сирдэр» уопастыба салайааччыта Яковлев Вильям Федоровичтын улуус Ытык сирэ буолуон сөптөөх сирин көрдөөн киэҥ сирин кэриэспит уонна бөлүһөк Таллан Бүрэ эппит Ыыс Булгуннааһын атын сир суох эбит дьон түмүккэ кэлбиппит. Бу сир Нам улуунун төрттэбит Нам кырдыраас олоһу да буоларынан сөп этэ. Ол түмүгүнэн оччотооһу улуус дьаһалтатын баһылыга Ядреев А.Н. анал дьаһалынан Ыыс Булгуннаах Нам улуунун Ытык сиринэн биллэриллитэ. Нөнүө сылыгар бэс ыйын 5 күнүгэр улуустаағы культура управлениета (Кириллин А.В.), Бөтүн нэһилиэгин салалтата (баһылык Кайгородов И.П.) холбоһон сир-туом ыгтан бу сирин арчылаттарыппыт. Сир-дойду, аал уот иччилэриттэн 90 сааһын лаппа ааспыт, олохтоох кырдыраас, нуруот маастара Анастасия Егоровна Сивцева алгыс тылын эппитэ.

Билигин булгуннаах чыпчаал үрдүгэр сахалы мандардаах ытык сир бэлиэтэ туруар. Урукку сыллар улаҕаларыгар бу улуу булгуннаах үрдүк мындаатыттан Нам тойон кырдыраас сирин-дойдугу анааран туран кэскиллээх санаалары саһан, кэс тыллары кэпсээн, ыллыктаах ырлары ыйан, ыпсарылаах ыйаахтары үрүн халлаан түөрт хайысхаларын хоту ыгталаабыта буолуо. Ону барытын кэрэһилиир үс курдаах бэлиэ чыпчаалыгар үрүн сиэллэрин өрүктүү сир-халлаан түөрт хайысхаларынан хоту аттар айааннаабыттар. Булгуннаах илин тэллээр Сир Ийэ, Аал Уот иччилэриттэн үрүн сылгы сиэлин сүүмэрин сыт таһааран арчыланарга, ааттаһарга аналлаах алта кырдылаах холумтан оҥоһуллубут. Кэлэн ааспыккын кэрэһэлээн ситиһи айаан ааһаргар аналлаах сэргэлэр туруоруллубуттар.

Ытык сир ылыргы өбүгэлэриттэн ыла олохсуйбут үгэстэрдээх. Бу сиргэ ырирээрдээх-ныаргыардаах салгыны сатарыгар билигин муусуканы тыаһатар, уһун тыыннаах киэҥ түһүлгөлээх оһуохай да этиллэрэ сүөргүлэнэр. Бу сиргэ дойдутарыттан тэлэһийэн айанга барааччылар, эбэтэр дойдутарыттан тэиэн өр буолан төннүбүттэр холумтанга уот оттон, сыт таһааран арчыланан, ас үрдүттэн уоттарын аһатан, санааһын-оноһун искэр анааран ааттанан, дьол-соргу көрдөһөн ааһахтааххын.

Бар санааҕа ылларыт манна кэлэн аһытынархаратын этэн туран үгэн-сүктэн көрдөһүө, этин сааһа аһыллыа, ыраас иэйи илгийэн кириэ, салбаһырыт санаата сайҕаныа, үтүө өй олохсуйуо. Дьоллорун холбообут уоллаах кыыс иэйиэхсит ийэ үйэлээх тапталы ингэрбитин биэргэтэн ситиигэ сиэл баайан ааһахтаахтар, дьол-соргу тускулун ингэрбитен ылыахтаахтар. Ити курдук ыйаахтаах бөлүһөк поэт Таллан Бүрэ туойбут улуу Ытык сирэ — Ыыс Булгуннаах.

**И. КРИВОШАПКИН,  
республикатаағы «Ытык сирдэр»  
уопастыба президиумун чилиэҥ**

ын күө-дэаа кэпсэтиллэрэ дьэ тэлгэһитигэр кириэ да иликитинэ иһилиннэ.

«Хата, баар эбит» дэстибит. Дьэилэрин күүлэтигэр иккиэн олодор эбиттэр. Марфа Николаевна аллараа кирилизэкэ олодор, тугу эрэ имитэр. Ефрем Степанович арыый үөһэ кирилизэкэ олодон хаһыат ааһар, аахпыт сонунун кэспир быһылаах, итиргээбит, майката суох олодор. Кэлээт да сорукупутун эттибит. «Бу кыратык аһааһыран олоробун, кэнники кэлэ сылдырыт дуу?» диэтэ. Тугу мөккүһө туруохпутуй, кэнники да кэлэ сылдыраах буолан олбуор аанын дьэки баран истэхпитинэ, Ефрем Степанович «тохтоон эрэ, биер кэпсээннээх эбиһин» диэтэ. Дьэиэ киридибит, бэлэмнэни буолла. Чаһылары хомуйан ылан холодильникка уктубут. Ефрем Степанович үлэлиир остуолугар кэлэн олодор. Кэпсээн саһаланна.

«Арай биридэ тимир апын мийнэн собуруу дьэки айаннаан истим. Аппааны бөһүөлэгин таһыгар тэлиэгэһэ оһуһун туора мийнэн биер офонньор утары иһэр. Кэпсэттибит. «Хайа дьэки бу айаннаан иһэһин?» дьон ыйытта. Мин «Намга баран иһэһин» диэтим, офонньорум «ээ, суох, доһор, мин Намга баран иһэһин, эн Куонта Кириэһин дьэки айаннаан иһэһин буолбат дуу?» диэтэ. Мин кэпсэним итинэн бүтэ.

Уһун сэнэни истэргэ бэлэмнэммит дьоннор чочумча соһус чуумпуран олоро түстүбүт, сэнэн бүһпүгүн өйдөөн чаһыларбытын холодильниктан таһааран онун булларттаабытыт. Баһыбалаан, быраһааһаһан баран төттөрү айаннаатыбытыт. Айаннаан иһэн биер мүнүүтэ курдук кэпсээн иһэ истээх, кэм түгэх санаалардаах эбит дэстибит. Нам улуунун төрттэбит, билигин Сивцевтар өбүгэлэрэ Нам офонньор төрүт уус сирэ-уота билигин Балыһа, Кыһыл Дэриэбинэ, арҕаа мыраан аннынаағы сайылыктар, онтон мыраан үрдүгэр Нам Кураанаһа, онтон да атын алаастар буолалларын биэргэттээ. Онтон билигин Нам сэлэннэтин урукку аата Куонта Кириэһэ дьэ ааттанар этэ дьон эттэҕэ, өбүгэлэрбит олодон ааспыт олохторун санаттаҕа.

Бу Нам кырдыраас олоһор, арҕаа мыраан анныгар хас да булгуннаахтар тураллар, олортон биер үрдүктэрэ Ыыс Булгуннаах. Тыл ууһа, бөлүһөк поэт ылыргы дойдоххо олоһуран «Ыыс Булгуннаах ырыата» дьэ поэматын 1978 с. суруйбута. Онно этиллэр:

*Манна тураллар элбэх булгуннаахтар,  
Сорох төбөлөрө ыгыһыһахтар,  
Сороһу тула охтубут ойуура,  
Сороһо кыайы-кыайтарыы ыуура.  
Олортон биер булгуннаағы билэбин,  
Киһи барыларыттан үрдүк;  
Ханна да буолуум, мэлди санаан кэлэбин,  
Киһи кэпсэммэтэх дойдох курдук.  
Быһкаайык уол мийгин ымсырдыра-  
Киниэхэ тахса сылдыбыт киһи дьэ!  
Оччо доһун мийгин куттууллара-  
Элбэх сибэһиннээх уонна үрдүк дьэ...*

Быһкаайык уол улааһыта. Аччыгыһы Туймаада Киэҥ Энсиэли килбэйэр киинигэр туруар Ыыс Булгуннаахан аны куттамакка киһи үрдүк таһаатын өрө дабайан чыпчаал үрдүгэр тахсан олодон киэн хочону, Өлүөнэ эбэтин, унугоргу сууллар кумах хайаны анаара олодон айар идэлэммитэ, дойдоххо олоһуран бу булгуннаах аналһын туойбута. Дойдох кэспиринэн бу булгуннаах күөх ачалаах таманыгар үнкүрүөй оонһуу сылдыр уол оһону Хомпоруун хотой кытаахтаан илдэ барбыт. Улуу

Спорт — дьулуур, спорт — тулуур

# БЭЛЭМИ ЭРДЭТТЭН КҮҮНҮГҮГӨХХЭ

Саҥа сылга улууспут спорт отделын салайаччыта С.А. Софронов нэһиликтэр спорт үлэһиттэрин муньһан иккис сүбэ муньһаһын ыһытта. Сүрүн боппуруостарынан улуус комплекснай спартакиадаһын балаһыһаһыгар кээкэ уларытыһылар, республика комплекснай спартакиадаһыгар кытты уонна сайын Бүлүүтэ ыһытыллыахтаах Баһылай Манчаары 16-с спартакиадаһыгар бөлөмнэни тустарыһан кэспэтии барда. Биэр сүбөнэн Манчаары спартакиадаһыгар киирсэр хапсаһайы, мас тардыһытын, гиирэ анньытын, атах оонньуутун, чэпчэки атлетиканы, сахалыы многоборьены, спортыны уонна буулдыһан ыһытын сайынгы улуус спартакиадаһын программатыгар кыллэрэргэ быһаардыбыт. Манна эбии Манчаарыга оҕунан ыһыта, ат сүүрдүүтүгэр уонна улуустар ортолоругар спорт национальн көрүннэрин сайдыһытын көрүү-конкурска кыттыахпыт.

Оттон улуус спартакиадаһыгар киирэр атын көрүннэри: баскетболу, нуучча дуобатын, хайыһары, муус алларытын, остуол тенниһин, волейболу аттаран сыл устата ыһытаахпыт. Ол онугар кыһын уонна саас республикабыт араас таһымнаах сүүмэрдиир күрэхтэһиһилэригэр кыттан, спортсменнарбыт тус көрүннэригэр рейтингтэрин үрдэтэр сыаллаах кыттыахтаахтар. Холбоһура, атах оонньуутугар республика 4 улахан күрэхтэ, спортинг курдук саҥа көрүннэ 5 күрэхтэһиһилэр күүтэллэр.

Быйылгы сүрүн сыалбыт-сорукпут Манчаары спартакиадата буолуохтаах. Онон улуус сайынгы спартакиадата ыам ыйын 29-31 күннэригэр ыһытыллыа олус табыстаах. Спортсменнарбыт биэр ыһы туһанан сыһыһа уонна үчүгэйдик бөлөмнэни этилэр. Манна, биллэн турар, тэрэһин ыһыһар-чымпыгар тийэ көрүллэн, үрдүкү салалтабыт сүүмэрдэммит хамаанда састаабыгар болгомто ууран, усулдууһа онорон өйүүрү, үп боппуруоһа улахан суолталаах уонна барыбытыттан тутулуктаах.

**А. СОФРОНОВ-Оттон**

## ДУОБАТЧЫТТАР СИТИИИЛЭРЭ

Тохсунньу 12-18 күннэригэр Дьокуускайга буолбут нуучча дуобатыгар уонна норуоттар икки ардыларынаағы дуобакка оскуола оҕолоругар республикага бастыыр иһин күрэхтэһиһэ 19 улуустан 229 оҕо, саастарынан 5 бөлөххө араһан, илин-кэлин түһүстүлэр. Биниги улууспуттан 9 оҕо кыттыбытыттан улахан кыргыттарга Нам 1 нүөмэрдээх оскуолатын 10 кылааһын үөрэнээччигэ Гаврильева Ньургуйаана нуучча дуобатыгар III-V миэстэлэри, норуоттар икки ардыларынаағы дуобакка III-IV миэстэлэри үллэһиннэ. Улуустаағы гимназия 6 кылааһын үөрэнээччигэ Айтал Сивцев нуучча дуобатыгар 37 оҕоттон, ол иһигэр 16 спорт маастарыгар кандидаттар оннобуоттаргар, III-V миэстэлэри, норуоттар икки ардыларынаағы дуобакка III-IV миэстэлэри үллэһиннэ. Таастаах оскуолатын 3 кылааһын



үөрэнээччигэ Гаврильева Намыһына II-III миэстэҕэ иһэн норуоттар икки ардыларынаағы дуобакка Соколова Аэлитаны (Дьокуускай) хотон олонорон былааһын түһэрэн кэбиһэн кыайтаран сэттис миэстэҕэ тэбиллиннэ. Оттон нуучча дуобатыгар 32 кыыс оонньобутттан IV-V миэстэлэри үллэһиннэ.

Саамай тахсыһаахтык Нам начальнай оскуолатын үһүс кылааһын үөрэнээччигэ Посельская Миша оонньоото. Ол курдук Миша нуучча дуобатыгар коэффициентинан II миэстэ буолла. Оттон сүүс харахтаах дуобакка эрэлээхтик бастаки миэстэни ылан Уфа куоракка, оттон нуучча дуобатыгар Электросталь куоракка оҕолорго Россияга бастыыр иһин күрэхтэһиһэ кыттар быраабы ылла. Күрэхтэһиһилэр түмүктэринэн Гаврильева Намыһына II разряд, Федоров Айысхан, Нам 2 нүөмэрдээх оскуолатын 7 кылааһын үөрэнээччигэ, I разряд нуорматын толордулар.

## КЫАЙЫГА КЫНАТТЫЫР ТУРНИР

«Энсиэли» хаһыат редакцията сылын аайы үлэ, бэчээт уонна спорт ветерана Еремеев Василий Лазаевич - Дуобат Баһылай бириһигэр маассабай разрядтаах уонна саҥа сағалаан эрэр дуобатчыттарга улуустаағы турнир үрдүк таһымнаахтык тэриһэн ыһытар.

Быйылгы турнирга 17 нэһиликтэн 136 дуобатчыт 6 бөлөхүнэн араһан оонньоотулар. Эр дьон бөлөхтөрүгэр Бөтүгүн Александр Иванов лидердээн иһэн бүтэһик турнирга НПК дуобатчытыгар Ньургун Стручковка хотторон кэбиһэн иккис миэстэҕэ үтүлүрүлүннэ. Бастаки миэстэни 7,5 очколаах Хамафатта дуобатчыта Константин Шелковников ылла. Нь. Стручков үһүс миэстэ буолла.

Дьахталларга Прасковья Байанаева (НПК) биэр тэһнэһиллээх, биэр хотторуулаах уонна утарылаһааччыларын барыларын хотон 7,5 очколаах бастаата. Кинигтэн очко аһара хаалан Эльвира Аргунова (Хамафатта) иккис, 6 очколаах Феодосия Протодьяконова (Салбан) үһүс буолдулар.

Улахан уолаттар бөлөхтөрүгэр Нам 2 N-дээх орто оскуолатын үөрэнээччилэрэ 7,5 очколаах Айысхан Федоров бастаки, 7 очколаах Айынат Сивцев иккис, Хатын Арыс оскуолатын 6,5 очколаах Ваня Уваровская үһүс бириһитээх миэстэлэри ыһылылар.

Улахан кыргыттарга Модут оскуолатын 4 кылааһын үөрэнээччигэ Вера Ивановна 9 тууртан 8 очко суруан эрэлээхтик бастаата. Иккис миэстэни 6,5 очколаах Нам 1 N-дээх оскуолатын 5 кылааһын үөрэнээччигэ Яна Винокурова, үһүс миэстэни Янафа коэффициенттэринэн хотторон Намнаағы гимназия 6 кылааһын үөрэнээччигэ Сахайаана Гуляева ыһылылар.

Кыра уолаттарга Хатын Арыс оскуолатын үһүс кылааһын үөрэнээччигэ Айсен Местников бастаки, Нам 2 N-дээх оскуолатын иккис кылааһын үөрэнээччилэрэ Антон Габышев, Мичил Комен 6,5 очколаах иккис, үһүс миэстэлэри үллэһинилэр.

Кыра кыргыттарга 9 туртан биэр тэһнэһиллээх уонна утарылаһааччыларын барыларын хотулаан Нам 2 N-дээх оскуолатын 2 кылааһын үөрэнээччигэ Айылаана Христофорова бастаата, турнирга саамай үрдүк көрдөрүүнү ситистэ. Иккис миэстэни 7,5 очколаах Модут 2 кылааһын үөрэнээччигэ Чэмэлине Гуляева, үсүһү 6 очколаах Хамафатта саха-француз оскуолатын 2 кылааһын үөрэнээччигэ Влада Амбросьева ыһылылар.

Турнирга икки детсад оҕолоро кыттан улахан интэриһи таргылар. Граф Бизерэгиттэн 4 саастаах Эмма Софронова 9 туртан 4 очкону, 1 Хомустаахтан 5 саастаах Богдан Колмогоров 3,5 очкону ылан үрдүк таһымнаах оонньоуну көрдөрдүлэр уонна анал бириһитэринэн бэлэстэннилэр.

Турнир түмүгүнэн Васа Эверстов, Валера Стручков, Урсун Аммосов, Олег Николаев, Айылаана Христофорова, Чэмэлине Гуляева, Влада Амбросьева, Айылына Григорьева, Вика Мокрошупова, Никита Муксунов, Слава Бережнев, Васа Пермьяков уонна дьахталларга Феодосия Протодьяконова үһүс разряд нуорматын толордулар.

**Р.Н. ЕГОРОВА,** оҕо спортивнай оскуолатын тренэрэ

Тохсунньу 13 күнүгэр биллэр олонхоһут, тойуксут, тарбахха баттанар талааннаах киһи В.Н. Попов-Бочоох төрөөбүтэ 100 сылын туолла. Үбүлүөйдээх сыл чэрчитинэн Хатырык нэһилигин иһинэн араас тэрэһиннэр ыһытыллыахтаара. Оскуола иһинэн Василий Попов олоһун, айар үлэтин билиһиннэрэр сыаллаах кылаас чаастара ыһытыллан сағаланнылар. Хатырык орто оскуолатын саха тылын уонна литературатын учуутала Н.С. Попова аймағын Василий Николаевич Попов-Бочоох аатын үйэтитэр сыаллаах араас матырыйаллары хомуйсан үөрэнээччилэригэр сырдатар үлэни ыһыпта хас да сыл буолла.

Аһыйах хонуктааһыта бу оскуола алтыс кыла-

даах Үөлэн Кыырдыт» олонхото быйыл үбүлүөйүнэн сибээстээн кинигэ буолан бэчээтэһэн тахсар буолла. Бочоох айар үлэтин үөрөһүт, кини тойуктарын, олонхолорун атах тэһсэн олон истибит, устубут П.Н. Дмитриев кинигэ таһаартаары сүүр-көтө сылдыһарын туһунан Наталья Семеновна сырдатта. Маны таһынан, Бочоох «Көмүс Удаарын», «Үөлэн Кыырдыт», «Ынах уола Айдаан Бухатыр» диэн олонхолордоох. В.Н. Попов-Бочоох айар үлэтин үөрөһүт дьоннорунан П.Н. Дмитриев, музыковед Д.А. Сорокин, бурят эпосоведа Р.А. Шархунаев, Н. Тобуруокап, Н. Емельянов, Бағдарыын Сүлбэ буолаллар.

Василий Николаевич айар үлэтин таһынан кол-

**В.Н. Попов-Бочоох төрөөбүтэ 100 сылынан**

# ОЛОНХОТУН ААҔЫАХПЫТ

аһын үөрэнээччилэригэр ыһытыллыбыт кылаас чааһыгар сырытым. Кылаас оҕолоругар Наталья Семеновна В.Н. Попов-Бочоох туһунан тийимтиэ, өйдөнүмтүөгүна кэспээтэ. Оҕолор бары чуумпуран иһитилэр. Аныгы технология көмөтүнөн Бочоох хаартыскалары көрдүлэр.

— В.Н. Попов 1909 сыллаахха тохсунньу 13 күнүгэр Кэһэли арытыгар элбэх оҕолоох дьээ күрэгэннэ төрөөбүтэ, — диэн Наталья Семеновна кэспээннэ сағалаата. Айыһыттан талааннаах киһи эбэтэ Чуорааннаах Огдоочуйа эмиз олус тойуксутун, ыһырыыга сылдьан урууларга, ыһахтарга алгыс тыл маанылааһын этэрин туһунан кэспээтэ. Олус үчүгэй куластааһын иһин дьон-норуот сөбүлээн Чуораннаах диэн ааттаабыттар. Василий Николаевич тыраа сылдьан бэйэтэ-бэйэтигэр тойук туойа сылдыһытын оччолорго биллэр олонхоһут Дьибэ Бытык истэн, ыллаан аатырыах, айаххын иттиһиэх киһи сылдыр эбикиин, кытаатан дьонтон кыбыстыбакка кизн араһага тахсан ыллаа-туой диэн сөбүлэир. Оттон кынаттанан Василий Николаевич ыһытырын-туойарын дьонго биллэрэн туойан, олонхолоон сағалаабыт. Ол курдук маннайгы «Мас суһа» диэн айымньыта улуус хаһыатыгар 1938 сыллаахха бэчээттэммит уонна дьонсөргө биһирэбилин ылыт. Оттон сизтэрэн утуусубуу «Хатырыгым хочото», «Өрөгөйдүү туруохпут», «Тыраактарыстар», «Мастарыскайага», «Партияга айхал» диэн айымньылары бэчээттэнэллэр. Оттон «Энсиэли, Энсиэли эбэккэм» поэмата, хомойуох иһин, бэчээттэммэккэ хаалбыт, толору суруйуута ханна да суох. Наталья Семеновна ордон хаалбыт бу поэма черновой рукопиһын оҕолорго көрдөрөн интэриһи тарта. Олонхоһут хаһан эрэ тыһынааһар суруйбут поэматын аахтаах бу тыла баайын, уустаан-ураннаан хоһууута эриэккэһин сөбүһүн.

Кини түөрт олонхону суруйбутттан «Ус кур-

**Улуу Олонхо 10 сылыгар ПЛАТОН ОЙУУНУСКАЙ — НАМГА**

1937 с. Саха АССР тэриһилибитэ 15 сылын туолар үбүлүөйүгэр Нам оройуонугар П.А. Ойуунускай тахса сылдыһыта.

Бу сылдьан нэһиликтэртэн сүүрбэччэ олонхоһуту муньһан оччотооһу Куһаҕан Ыал (билиһини Хатын Арыс) нэһилигин Сидэрэй уолун дьээтигэр икки күн устата олонхоһоллоһтута. Ол устатыгар П.А. Ойуунускай олонхоһуу кэлбит дьону кытта улаханнак ирэн-хорон сээрэгэспитэ. Хатырык нэһиликтитэн Дьибэ Бытык, Петров, Чааскылатар, Бочоох Баһылай, Көбөкөтөн Буоратай Дьөгүөр, Бэдьээлэ Борокуоһай курдук бар дьон ытык-табылын ылыт билиһилээх ырыаһыттар сылдыһыттар.

«Эһиги, олонхоһуттар, талааннаах уус-уран ийэ тыһынан баай дьонһут, онон аһардасты ыһытыллыһан эрэ буолбаккарыт, мунур-даммаккарыт билиһини дьоллоох олох сайдыһытын, кини кизн хардыһытын туһунан аныгылыы ырыата-тойукта айарга холонон көрбөккүт ээ,» — диэн эһит Платон Алексеевич. «Ойуунускай ити эһитин биһиги, олонхоһуттар, үтө алгыс курдук өйдөөһөн-саанаан хаалбыһыт.» — диэн В.Н. Попов-Бочоох, П.П. Ядрихинский-Бэдьээлэ аһтан кэспииллэрин истэриим.

**Р. КУТУКОВ** («Ленин суола» хаһыат 29.10.1983 с. 127 нүөмэригэр бэчээттэммитэ)

рынан үлэлээбитэ. Эссө да үлэлээх, айыах-туһуох, ыһыах-туойуох киһини нэһиликтин салалтата кэмигэр өйөөбөтөх эбит. Ыһытылар улахан куонкурустарга ыһырыы бөһө туһарын ыһыттар эбит. Биридэ бэйэтэ күүһүнэн баран улахан республиканскай куонкуруска кыттан II-с миэстэни ылан үөрэнкөтөн нэһиликтин дьонун кытта үллэстэри кэлбитин, хата, мөһөн-этэн үлэтитэн уста сһан, биллэн турар, олус хомоттохторо... Нам биэр тумус туттар олонхоһута П. Ядрихинский-Бэдьээлэ: Хатырыктар Бочооһу өйөөбөтөрүн сөбүһүн, олус хомойобун. Миигин талаанынан үс төгүл куоһарар киһи», — диэн аһтыбыта баар.

Улуу дьон оҕото-уруута, кэскилэ суох буолаллар диһллэрини Василий Попов хаан-уруу төрөһүт оҕото суох. Ол иһин кини биридэ төрөөбүт быраата Өндөрөй оҕотун Егору ылан иһиптэ. Кини оҕолорун сизнээрим диэн бизбэйдээбитэ.

Олус интэриһинэй кылаас чааһыгар сылдьан мин да элбэһи билэн-көрөн таһытым. Оттон оҕолор бары чуумпуран истибиттэриттан сылыктаахтаах туһу эрэ өйдөрүгэр-саһааларыгар хааллардылар, Бочоох диэн киһи баар буола сылдыһытын, кинилэр биэр дойдулаахтара буоларын биллилэр. Бочооһо анаһар тэрэһиннэргэ көхтөөхтүк кытыахпыт диэн тарҕастылар. Быйыл Улуу Олонхо 10 сыла биллэрilibитинэн улуус таһымыгар Василий Николаевич Попов-Бочооһо анаһаах тэрэһиннэр ыһытыллылар наада.

**Ирина РЕЕВА**

Норуокка олохсуйбут үгэс быһыытын танһа иһиллээһинэ, биттэһини-билгэлэһини, сэрэбиһидээһин билигин да сылын аһын бара турар. Сорохтор кырдыктанан билгэлэнэллэр, сорохтор көргө-нарға кытталлар.

Хамафатта кырдыаһастарын балаһаныгар О.И. Новгородова тэриһитинэн «Танһа кизһэтэ» ыһытыллына. Балаһан үһүн мас мас остуолларыгар сахалыы дуобат, хаамыска, хабылык оонньоулар тардыһыннылар. Хабылык хабытыгар үстүү киһилээх хамаһандан күрэхтэстилэр. Онуоһа имигэс илиһилээх оскуола оҕолоро кырдыаһастары туһуппатылар. Танһа тиэмэтигэр кыра кылаас оҕолоругар эрдэ уруһуй конкурса биллэриһибитэ. Оҕолор бэйэлэрин

**Өбүгэ үгэһин умһума!**

## СҮЛЛҮКҮҮТТЭР СҮПСҮЛГЭННЭРЭ

үлэлэрин ағалан көрдөрдүлэр. Комиссия А. Дуһаева, А. Гоголев, В. Мокрошупова, Ж. Новгородова у.о.а. уруһуйдарын хайһаата уонна бириһитэри туттарттаата.

Бу кизһэни «Күбэй» дьахталлар кулууптара кизргэттэ. Кинилэр «Сүллүкүүттэр сүпсүлгэннэрэ» диэн бэйэлэрэ айан туруорбут сценкаларын көрдөрдүлэр. Манна бэйэлэрин оруолларын Ольга Емельянова, Ольга Новгородова, Тамара Бурнашева, Айта Захарова олус бэркэ толордулар, танһаһыт оҕонньоттору дьону күллэрэр

гына оонньоотулар. Танһаһыттар бу кизһэ өргө дьэри оонньоотулар-көрүлээтилэр, дуоһуһа сыһыһаннылар. Улууска биллэр оһуоһаһыт Зоя Андреева оһуоһаһы тыһын этэн кизһэни улаханнак кизрэттэ. Саха-француз оскуолатын учуутала М.В. Канаева үөрэтэр төрдүс кылааһын оҕолорун илдэ кэлэн өбүгэлэр оонньоуларыгар кытыннарбыта биһирэһинэн эрэ сөп.

**Е. ФЕОФАНОВ,** педагогическай үлэ ветерана Хамафатта

АЛЫПТААХ, 0,050 СААСПЫТ!  
 ОЛОНХО МИНЭТЭ ПЕГАСПЫТ  
 ОЛ КИНИ БДФ Compressor Free Version

**ат**

**Туос**

*Төрүт культура түһүлгэтэ*

## ОХЛОПКОВ ЕГОР ГЕРАСИМОВИЧ - БУОРАТАЙ

(05.01.1887 с.-1974 с.)

Олорбут, үлэлээбит сирэ-дойдута — билигинги Нам улуунун Фрунзе нэһилиэгэ.

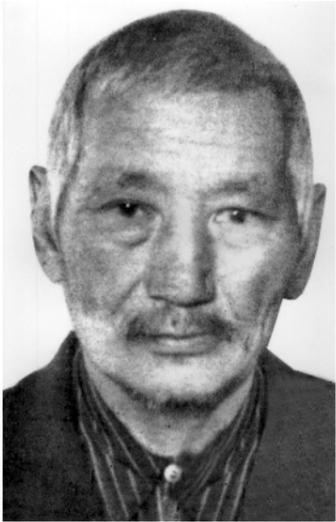
Абата — Охлопков Герасим Иванович (1848-1926 сс.). Ийэтэ — Охлопкова Анисия Яковлевна (1861-1936 сс.), Хатырык нэһилиэгиттэн төрүттээх. Биригэ төрөөбүттэрэ — Спиридон, Иван, Варвара, Матрена Охлопковтар.

Урукку кэм кинигин быһытынан оттоон-мастаан, үлэҕэ эриллэн олох ымпыгын-чымпыгын билбитэ. Ыраас туттуулаах мас ууһа, кини тутуспут дьылэрэ Граф Биэрэгэр бааллар, Намга музыкальнай оскуола буолан турар. Колхозка киирэн араас үлэлэргэ, кэлин биригэдьиэр, председателэ быһытынан үлэлээбитэ. Нэһилиэк сэбиэтигэр председателлээбитэ. Бэйэтэ үөрэнэн ааһар-суруйар буолбута, кырдьан да баран кинигэ ааба олорор буолара. Аба дойдуга Улуу сэриин кэмигэр үлэ фронугар сылдыбыта.

Өссө сэриин иннинэ саха улуу кинигэ П.А. Ойуунускай салайытынан саха омук былыргытын үөрэтин, олонхону сөргүтүү сабаламмыта. Егор Охлопков «Сир үрдүттэн сидьингэри сиппийэбин», «Борогуулсук Боскуруоп» хоһоонноро бэчээттэммиттэрэ. Кини тылыттан «Алантай Боотур» уонна «Үрүң Уолан бухатыыр» олонхолорун убайын уолугар Семен Иванович Охлопковка суруйтарбыта, билигин Гуманитарнай чинчийи институтугар харалла сыталлар.

Е.Г. Охлопков 1939 с. П.А. Ойуунускай мэктилээһининэн ССРС Суруйааччыларын союзун

чилиэнэ буолбута. Сэриин кэнниттэн Егор Герасимович эйэлээх олоҕу тутууга, алдьаныыны-кээһинини туоратыыга актыбынайдык кыттыбыта. Колхоз биир тутууа, үлэни кыайар кинигэ буолан мэтээлинэн наһарадаламмыта. 1947 с. Егор Охлопков, Прокопий Ядрихинский-Бэдээлэ, Татьяна Ядрихинская, Ленинград блокадатын кыттылааба, «Күн Дьөһүөлдүт бухатыыр» олонхону туруоран Нам оройуонугар бастаан, Дьокуускай театрыгар көрдөрөн улахан биһирэбили ылбыттара.



Е.Г. Охлопков кэргэнэ — Ядрихинская Ирина Ивановна үтөмааны майгылаах, сүрдээх үлэһит, үчүгэй асчыт, истэһинньэг бастына, ыарыһах буолан эрдэ өлбүтэ. Кыыстарга Соня оскуоланы бүтэрэн баран эмиэ ыалдьан өлбүтэ. Уоллара Иннокентий Егорович Охлопков Москваҕа Щепкина аатынан театральнай училищаны саха биллиилээх артыыстары Ф. Потаповы, Л. Сергучеву, А. Кузьминаны о.д.а. кытта бүтэрэн Саха драмтеатрыгар биригэ үлэлээбитэ. Сунтаар улуунугар бастагы народнай театры тэрийбитэ.

Намга культура дьэитин директорынан үлэлээбитэ. Кэргэнэ Альбина Охлопкова (Гусева), оҕолоро Александр, Ирина, Татьяна уонна сиэнэрэ билигин Электросталь, Москва куораттарга олоролор, үлэһит-хамсыы сылдыллар.

Егор Герасимович кэлин ыллаабат-туойбат буолбута, кырдьан-сааһыран 1974 с. күн сириттэн барбыта.

Р. ОХЛОПКОВ



Мин 1940 с. Ленинградка А. Островскай аатынан театральнай институтка үөрөнө тийибитим. 1941 с. сэриин сагаланан блокадага түбөспүтүм. Иэдээннээх аймалган уот-кудулу байғалын илэ харахпынан көрбүтүм. Тонгуу, аччыктааһын амьрыһын аартыгын ааһан, таймалланнаах ыраах-ыарахан айанын тулуйан дойдубар эргиллибитим. Дьокуускайга начальнай оскуола учууталларын бэлэмниир 2 сыллаах курска үөрэнэн, бүтэрэн дойдубар Көбөкөн Мөлдөгөйүгөр учууталынан анаабыттара.

Сэриин кэннигэр олоҕу чөлүгөр түһэриин бытыллалар кэмигэр «Фрунзе» колхоз олоҕор Дьөгүөссэ Охлопков-Буоратай дьулурууна, саталынан нэһилиэк бэйэтин күүһүнэн сана кулууп дьэитин тутан бүтэрибиттэрэ. Көбөкөнгө, бөдөн суруйааччы олонхоттардаах нэһилиэккэ, сүбөлэһэн минигин «манна сыһаннааххын, үөрэммитин» диэн Бэдээлэ-Ядрихинская «Күн Дьөһүөлдүт бухатыыр» олонхотугар сценарий суруйан спектакль туруорарга соруудахтаабыттара.

Тэрээһин комиссиятын салайытынан колхоз председателигэр П.Д. Ядрихинскайга

## ӨГӨТҮН УМНУБАТ ИЭСТЭЭХПИТ

сүктэрибиттэрэ. Бэркэ толло-толло Дьөгүөссэ Охлопковтан эпизиттээх Күн Дьөһүөлдүт аратын оруолун толорорго көрдөстүм. Ылыммыта. Кини бэрт дьиппиэ, кытаанах, дыбардаах майгылааба, таһыттан көрдөххө. Онно Аба-тойон кини алгыһын бэйэтэ айбыта. Куолаһа да, толоруута да сөп түбэһэрэ. Ийэ ырыатын Ульяна Семеновна Барамыгина бэркэ толороро. Абааһы бухатырын оруолун Бэдээлэ бэйэтэ илэ-бааччы абааһылы илбиһирэн итэҕэтэрэ. Сорук Боллуру Василий Егорович Барамыгин (Баһыгыратар уола) тииг бэргэһэлээх, үтүлүктээх, талах чаачар саалаах, аттаах кириитинэн дьон-сэргэ бөдүмтүгүн тардара. Айыы бухатырын Фрунзе колхоз председателэ Павел Дмитриевич Ядрихинскай толорбута (сотору ыалдьан өлбүтэ). Аччыгы Буутап бэркэ ыллыра. Өссө биир оруолу Иван Егорович Винокуров-Уйбаанка кириитэ сэргэхсийиини үөскэтэрэ, сөбүлэтэрэ. Мин Налырдаан Куону кылыһахтыырга Бочоохтон (В.Н. Поповтан) үөрэнэн ыллыры буолбутум.

Танаспытын бэйэбит кыапыгынан тэринэрбит. Бухатыырдар куйахтарын Нам остолобуойуттан умналаһан аҕалан огостубуттара. Фрунзега кулууптук аһылыгыгар олонхотун туруорбуппун. Ол иннинэ хаста да репетицияламмыпыт. Көрөөччүлөр-истээччилэр Бөрөлөөх, Туома, Нуучча арыларыттан, Харыйалаах ыаллар атынан, оҕуһунан, сатыы кэлэн көрөн, хайбаан барбыттара. Мантан тирэх ылан олунньу, кулун тутар ыйга (1947 с.) бас-

таан Хатырыкка оскуолаҕа, Модукка оскуолаҕа, күн ылаангырыыта Намга таһара дьэитэ кулуупка олонхобутун туруорбуппун (билигин адвокатура дьэитигэр). Сценаҕа декорация сыһын таһаһынан тигэн, отунан-маһынан таһан туруоран ооньобуппун. Дьон лыык курдук элбэхтэрэ, үкүлэрэ туран көрбүттэрэ, олус сэргээбиттэрэ, хайбаабыттара. Райсоветтан, бадаҕа, Өлөксөй Аргунов (Килээдьэ) эҕэрдэлээбитэ, грамота кумааһы туттарбыта. Онно оройун олонхотуттара Бочоох, Дьиибэ Бытык, Чааскылар бааллара. Ол түүн үргүлүүт ат көлөнөн Фрунзелаабыһпыт. Кэлин ырыаҕа-тойукка кыттыбат буолбутум. Испанка диэн ыарахан ыарыы сабардаан биһиги аймахтан сытта ыал быстыбыта. Итинтэн сылтаан кэргэн таһарбар араспааннабын уларыттарбатаҕым. Дьэндэрэхиниһкэйдэр аймах ааттарынан күөн туттабын. Билигин санаахтаһына, Дьөгүөссэ Буоратай сэриин кытаанах, ыарахан кэмниригэр ырыатынан-тойууна дьон эйгэтин көннүүрдэн, умуннаран, ороньор-эмээхчин, оҕолор кыайат үлэлэрин бэйэтин кыаһынан, сыратынан көмөлөһөн, кыһалдаттан быһаабытын сэргүтүөххэ, туруорсуоһа. Сэриин кэмниһэи сүт-кураан, ыарыы-сүтүү олох омолорун, очурдарын көннөрсөргө сыраларын биэрбиттэрин дьэнкэрдэр кэм кэлбитинэн, ону билинэн биһиги көбөкөттөр Дьөгүөр Охлопков-Буоратай үтүө аатын үйэтитэр иэстээхпит.

Т.К. ЯДРИХИНСКАЯ,  
Ленинград блокадатын  
кыттылааҕа

## КИЭНЭТТЭН САБАЛААН КҮНҮ ТАҕААРАЛЛАРА

Сэттэ Көмөкөнөртөн тыллан биһиги төрүппүт — Дабаанча аҕатын ууһа. Манна бааллар Ядрихинскайдар, Барамыгиннар, Мухиннар, Сидоровтар силик-мутук тардан билигин ньиер-бааччы үгүс ыалларбыт. Олохпут Тарафана сайылык, Үкэчэ түөлбэтэ сайылыкпыт. Кыстыкпыт Ньириээйик, Туома, Үс Ой-оҕос өрүс аннылара. Чугас ыалларбыт Охлопковтар аймах Тарафана арҕаа саҕатыгар Баабыр сайылыгар олохтоотторо. Кыстыктара — биһигини кытта Үс арыыга.



Кэпсиллэринэн, Охлопковтар үс ини-биилэртэн тумулук киһилэрэ Дьөгүөссэ-Буоратай урут Нам улуунун комитетын чилиэнэ, кулаахтаһын, сири түнгэти, артыаллары тэрийи сағана нэһилиэк сэбиэтин председателэ эбитэ үһү. Киниттэн киһи толлор, убаастанар дьон ортотугар биллэр киһи этэ.

Холбоһуктааһын сағана эбитэ буолуо, биһиги «Үс» колхозпутун «Өлөксөйдөрү» кытта холбоон «Өлөксөй Үөһэ» колхоз буолан, билигин Фрунзе олоҕор көспүппүт.

Сүөһүнү, баайдарын холбоон дьыэ-уот туттубуттара. Мин оскуолаҕа кирибитим. 1943 с. Мөлдөгөйгө начальнай оскуоланы бүтэрэн, аҕам Семен Дмитриевич Ядрихинскай - Эппэ Сэмэн Хатырык оскуолатыгар балаҕан ыйыгар үөрэххэ тиэрпитэ.

Төннөн кэлээт, бэбиэскэ тутан, Булуңна үлэ фронугар Дьөгүөссэ-Буоратай, итиэнэ Николай Петрович Барамыгин оҕоньору кытары барбыттар этэ. Колхозка түһэриллибит балык сыһааратын толорон 1945 с. Дьөгүөссэлээх Ньукулай төннүбүттэрэ. Мин аҕабын Сэмэни түүлэх бырыһыана туолбакка, Ляхов арыыга бултата атаарбыттар. Онтон 1946 с. эргиллибитэ.

1949 с. аҕабынан колхоз сыһааратын суотугар Сийттэҕэ түүлэхтиги барыһыт. Бу кэмгэ Буоратай колхоз председателэ быһылааҕа, чуолкай билбэппин. Аҕабынан Сэргэлээх үрүһү, Түбэттөн Сээдэн-Никонов, Шарин Бооппой оҕоньору Хааннаах үрүһү, Дьээгилэптэр дьыэ туттан, Собо Быһытаах арыһыгар түүлэхтирибит. Саас өрүс эстибитин кэннэ Дьоо - Никифор Жирков оҕочо онгорон, онон Сангаардаан, борокуотунан бэс ыйыгар Көбөкөнгө кэлбиһит. Дьөгүөссэ-Буоратай тэрийэн, убайа Уйбаан Охлопков маастардаан харыйа, бэс маһы таһастаан, сүүнэ улахан бөһүрүөк эрбиинэн үөһэ-аллара тардылаан, икки киһи үрдүк атаһа хаптаһын эрбиһиллэрэ. Оччолорго улахан техника кэриэтэ көрөрбүт. Тоҕус, сэттэ, үс мастаах (үрдүктээх) хайыкка оҕочолору онгороллоро, атын колхозтары салгыһылара. Көбөкөттөр бу оҕоһунка бастын этилэр.

Фрунзега кулууптаах буоламмыт дьон бөгө мустара, спектакллары көрөлөрө, олонхо истэллэрэ. Олонхоһуттар Дьаакып Дьэндэрихиинскай оҕоньору, кийиит Хобороос, Уйбаан Винокуров-Уйбаанка, Баһлай Барамыгин (Баһыгыратар Дьөгүөр уола), ити билигин ырыаһыт Егор Барамыгин аҕата, кичэһэттэн сағалаан күнү таһаараллара. Дьөгүөссэ Буоратай суруйааччы, олонхоһут быһытынан дьонно-сэргэҕэ биллэрэ, кэпсээһингэ сылдыра. Буоратайы бэйэтин кэмигэр дьонун киһи быһытынан билинэбин. Оччотооҕу эридиэстээх, кыһарҕаннаах сыллара ычата, кыаҕа суох киһини мээһэҕэ хайбаабаттара. Оччолорго билигин курдук киһи үкэс үтүөлээх, туйгун, килбиэннээх ветеран, ытык киһи диэн үрдэтиилээх аат дьөрү индэриллибэт кытаанах кэмэ этэ.

П.С. ЯДРИХИНСКАЯ,  
үлэ, тыыл ветерана

## ААТЫН ҮЙЭТИТИЭХХЭ

Оройуонга бытыллар уус-уран самодеятельность фестивалыгар жюри сыанабылыгар концерт көрдөрө кириэр сорукутаах бөлөмөнни оройо. Тэрийэр комиссия дьаһалын ыллыгар кириэн, биһиги бөлөх олохтоо партинай тэрият секретара, участковай балыһа сэбиэдиссэй Н.А. Ноговицын-Чукурай, колхозтаах В.Е. Барамыгин, Егор Потапов сыарҕалаах атынан Көбөкөнтөн эбиэт кэннигэр хонгунубут. Фрунзега Самсоновтарга тохтоотубут.

Буоратайдаахха кирибиппит дьылээх хаһаайын кирииччэ оһох аанын аһан олопоско аргыннахтаан олоҕоро. Бас-көс киһи-бит Николай Андреевич кэлбит сорукуттун быһаарда. Дьөгүөссэ балайда сағата суох олоҕо түһэн баран: «Мин бааргыһым суох, соруудахха кириримпим, толорбуппун, ферма отун саһаастаах тына тийиэһэтэхпин, Хандараат ирдэбилэ оннук, оонньууга кыттыбаппын», - диэтэ.

Чукурай Афанасий Самсоновтың таһсан бардылар. Баһылай олопһоһу ылан Дьөгүөссэ диэки сағарыйда. Бу көрдөххө Буоратай 70-чалаах кыырыктыан ээрэ хара-эриэн (уһаты) тура сиирилиин үүмүүт астаах, саха киһитин ырааһа, хайдах эрэ мустан оҕоһу-лүбүт курдук дьиппиэн, уорастыйыт мөссүөннээх, сирдээхтик туттар сөбөрөлөөх, ыйыллаҕас майгынаах, лоп курдук чинг тылаах киһи быһылааҕа. Сотору аргыстарбыт батыаккалаһан киридилэр. Чукурай хаһаайканы кытта туғу эрэ сэлэхэрэ, остуолу тартылар. Чэйгэ ынгырдьылар.

Остуол тула олорон кэпсэтиини Афанасий сағалаата, үрүүмкэ көтөбүлүннэ. Кэпсэтии кэңээтэр кэңээн күө-дьаа буоллубут. Тон балык кыһылына. Баһылай Барамыгин күлэн кэбистэ итиэннэ: «Биһиги бэстибээли мантан Фрунзеттан сағалааһын. Бу учуутал киһи биһиги ырыабытын истэн жюри буоллун. Баҕаан, Дьөгүөр, эн сағалаа», — диэтэ. Дьылээх быһытынан көх-нэм буолла. Дьөгүөссэ улгум соһустук олопһоһу сығарытан олоонноон олорон алгыс ырыатын толордо. Ыллырын кутуругар сирэйэ сырдаан, ыллыр ырыата энсиллэн иһилиннэ. Кылыһарын кылыһыта, энгэрдигин тиһилигэ биир кэм өрүс сүүрүгүнү доллоһутта. Барахсан, кэрэ чуор куоластаах эбит этэ. Киһи уйулаһтын көтүтөр иэйиллээҕэ, тыла иһиллээһин, чочулулубутун, чуолкайын сөхпүтүм.

Егор Герасимович Охлопков-Буоратайы, Прокопий Прокопьевич Ядрихинскай-Бэдээлэни ааттары уйэтитэн төрөөбүт-үөскө-эбит, олоҕобут-үлэлээбит, ыллаабыт-туойбут биһиктирэн Тарафана эбэни олонхо түһүлгэтигэр кубулулар сыалы-соруугу туруорунар-бытыгар көбөкөттөрү ынгырабын!

БЫДЫЙ ДЬӨГҮӨР,  
журналист

(Төлөбүрдээх төрүөккэ бэчээттэнэр)



**Понедельник, 2 февраля**  
 05.00 Доброе утро  
 09.00, 12.00, 15.00, 18.00, 00.30 Новости  
 09.05 Малахов +  
 10.20 Модный приговор  
 11.20 Контрольная закупка  
 12.20 Т/с «Агент национальной безопасности»  
 13.20, 04.20 Детективы  
 14.00 Другие новости  
 14.20 Понять. Простить  
 15.20 Т/с «Огонь любви»  
 16.10 Давай поженимся!  
 17.00 Федеральный судья  
 18.20 Жди меня  
 19.10 Т/с «След»  
 20.00 Т/с «Жаркий лед»  
 21.00 Время  
 21.30 Т/с «Широка река»  
 22.30 Д/ф «Клан»  
 23.30 Познер  
 00.50 Гении и злодеи  
 01.20 Х/ф «Обыкновенный преступник»  
 02.50 Х/ф «Давно умерший»

**Вторник, 3 февраля**  
 05.00 Доброе утро  
 09.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.30 Новости  
 09.05 Малахов +  
 10.20 Модный приговор  
 11.20 Контрольная закупка  
 12.20 Т/с «Агент национальной безопасности»  
 13.20, 04.30 Детективы  
 14.00 Другие новости  
 14.20 Понять. Простить  
 15.20 Т/с «Огонь любви»  
 16.10 Давай поженимся!  
 17.00 Федеральный судья  
 18.20 Пусть говорят  
 19.10 Т/с «След»  
 20.00 Т/с «Жаркий лед»  
 21.00 Время  
 21.30 Т/с «Широка река»  
 22.30 «Вместе навсегда»  
 23.50 Х/ф «Знахарь»  
 01.50 Х/ф «Невеста»  
 03.50 «Чудом спасенные»

**Среда, 4 февраля**  
 05.00 Доброе утро  
 09.00, 12.00, 15.00, 18.00,

23.30 Новости  
 09.05 Малахов +  
 10.20 Модный приговор  
 11.20 Контрольная закупка  
 12.20 Т/с «Агент национальной безопасности»  
 13.20, 04.20 Детективы  
 14.00 Другие новости  
 14.20 Понять. Простить  
 15.20 Т/с «Огонь любви»  
 16.10 Давай поженимся!  
 17.00 Федеральный судья  
 18.20 Пусть говорят  
 19.10 Т/с «След»  
 20.00 Т/с «Жаркий лед»  
 21.00 Время  
 21.30 Т/с «Широка река»  
 22.30 Д/ф «Сергей Мартинсон. Комический злодей»  
 23.50 Х/ф «Дикая грация»  
 01.40 Х/ф «Черная зависть»  
 03.20 Х/ф «Танцы улиц»

**Четверг, 5 февраля**  
 05.00 Доброе утро  
 09.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.30 Новости  
 09.05 Малахов +  
 10.20 Модный приговор  
 11.20 Контрольная закупка  
 12.20 Т/с «Агент национальной безопасности»  
 13.20 Детективы  
 14.00 Другие новости  
 14.20 Понять. Простить  
 15.20 Т/с «Огонь любви»  
 16.10 Давай поженимся!  
 17.00 Федеральный судья  
 18.20 Пусть говорят  
 19.10 Т/с «След»  
 20.00 Т/с «Жаркий лед»  
 21.00 Время  
 21.30 Т/с «Широка река»  
 22.30 Человек и закон  
 23.50 Судите сами  
 00.50 Д/ф «Волчья стая»  
 01.30 «Один неверный ход»  
 03.10 Х/ф «Трио: Эскорт»

**Пятница, 6 февраля**  
 05.00 Доброе утро  
 09.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.30 Новости  
 09.05 Малахов +  
 10.20 Модный приговор  
 11.20 Контрольная закупка  
 12.20 Т/с «Агент национальной безопасности»  
 13.20 Детективы  
 14.00 Другие новости  
 14.20 Понять. Простить  
 15.20 Т/с «Огонь любви»  
 16.10 Давай поженимся!  
 17.00 Федеральный судья  
 18.20 Пусть говорят  
 19.00 Поле чудес

20.00 Т/с «Жаркий лед»  
 21.00 Время  
 21.30 Т/с «Широка река»  
 22.30 Приют комедиантов  
 00.20 «Смерть супермена»  
 02.20 Х/ф «Укрощение строптивых»  
 04.20 «Жестокие игры - 3»

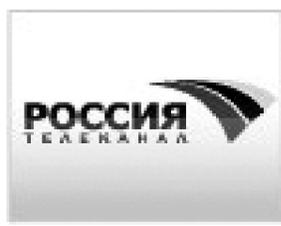
**Суббота, 8 февраля**  
 06.00, 10.00, 12.00, 18.00, 21.00 Новости  
 06.10 Х/ф «Вертикаль»  
 07.30 Играй, гармонь любви-мая!  
 08.10 Мультфильм  
 09.00 Слово пастыря  
 09.20 Здоровье  
 10.10 Смак  
 10.50 Д/ф «Сергей Мартинсон. Комический злодей»  
 12.10 Ералаш  
 12.30 Х/ф «Особенности национальной охоты в зимний период»  
 14.00 Михаил Задорнов: «Этот безумный, безумный мир»  
 15.20 Х/ф «Изгой»  
 18.10 Кто хочет стать миллионером?  
 19.10, 21.20 Юбилейный вечер Юрия Николаева  
 21.00 Время  
 22.30 Прожекторперисхилтон  
 23.00 Х/ф «Соучастник»  
 01.10 Европейский хоккейный тур. Сборная России - Сборная Финляндия  
 03.10 Х/ф «Лунатики»  
 04.40 Т/с «Акула»  
 05.20 Детективы

**Воскресенье, 9 февраля**  
 06.00, 10.00, 12.00, 18.00, 21.00 Новости  
 06.10 Х/ф «Большой капкан, или Соло для кошки при полной луне»  
 07.50 Служу Отчизне!  
 08.20 Мультфильм  
 09.10 Умники и умницы  
 10.10 Непутевые заметки  
 10.30 Пока все дома  
 11.20 Фазенда  
 12.20 Д/ф «Карнавал судьбы Ирины Муравьевой»  
 13.20 Х/ф «К-911»  
 15.10 «Люди-феномены»  
 16.10, 18.10 Новые песни о главном  
 19.00 «Мой осенний блюз»  
 21.00 Время  
 22.00 Последний герой: Забытые в раю  
 23.10 Х/ф «Дежавю»  
 01.20 Европейский хоккейный тур. Сборная России - Сборная Чехии  
 03.20 «Рожденный в песках»  
 04.10 Т/с «Акула»

13.40 Мастер спорта  
 14.30 Точка отрыва  
 15.10 Скелетон. Кубок мира  
 16.50 Футбол.  
 17.20 Футбол.  
 18.55 Горные лыжи.  
 20.45, 08.25 Лыжный спорт.  
 Кубок мира. Дуатлон.  
 21.55 Горные лыжи. Чемпионат мира. Комбинация.  
 22.55 Рыбалка с Радзишевским  
 23.25 Баскетбол. Чемпионат России. Мужчины.  
 01.15 Бадминтон.  
 02.25 Хоккей России  
 03.20 Вести-спорт.  
 03.25 Горные лыжи. Чемпионат мира. Комбинация.  
 05.05 Европейский покерный тур  
 06.20 Бобслей. Кубок мира.  
 09.30 Баскетбол. НБА.

**Суббота, 7 февраля**  
 12.10 Бобслей. Кубок мира.  
 13.00, 15.00, 18.40, 23.40, 03.55, 06.25 Вести-спорт  
 13.10 Баскетбол. Чемпионат России. Мужчины.  
 15.10, 04.15 Вести-спорт.  
 15.15, 10.00 Летопись спорта  
 15.45 Будь здоров!  
 16.15 Бобслей. Кубок мира.  
 18.05 Хоккей России  
 18.55 Горные лыжи.  
 20.25 Конькобежный спорт.  
 21.25, 01.45 Теннис.  
 23.55 Волейбол.  
 04.25 Футбол.  
 06.35 Регби.  
 08.30 Горные лыжи.

**Воскресенье, 8 февраля**  
 10.30 Баскетбол. НБА.  
 13.15, 15.00, 19.10, 22.45, 03.40 Вести-спорт  
 13.25 Волейбол.  
 15.10, 04.00 Вести-спорт.  
 15.15 Страна спортивная  
 15.45 Гослото  
 15.55, 04.05 Конькобежный спорт.  
 17.30, 09.45 Бобслей.  
 19.20 Самый сильный человек.  
 Чемпионат мира по силовому экстриму  
 20.10 Конькобежный спорт.  
 Чемпионат мира по классическому многоборью.  
 21.10, 08.10 Горные лыжи.  
 Чемпионат мира.  
 22.55 Футбол.  
 00.55 Теннис.  
 05.30 Баскетбол. НБА.



**Понедельник, 2 февраля**  
 05.00 Доброе утро, Россия!  
 08.55 Д/ф «Гвардия. Мы были простыми смертными»  
 09.50 Т/с «Карамболь»  
 10.45, 17.55 Дежурная часть  
 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести  
 11.30, 14.20, 17.30 Вести-Московская область  
 11.50 Мультфильм  
 12.05 Т/с «Бандитский Петербург»  
 14.40 Т/с «Ваша честь»  
 15.35 Суд идет  
 16.30 Т/с «Кулагин и партнеры»  
 18.10 Т/с «Однажды будет любовь»  
 19.05 Т/с «Кармелита. Цыганская страсть»  
 20.50 Спокойной ночи, малыши!  
 21.00 Т/с «Откройте, милиция!»  
 22.50 Д/ф «Территория детства. Ликбез для взрослых»  
 23.45 Вести+  
 00.05 Х/ф «Герои Шипки»

**Четверг, 5 февраля**  
 05.00 Доброе утро, Россия!  
 08.55 Д/ф «Генерал Скобелев»  
 09.50 Т/с «Карамболь»  
 10.45, 17.55 Дежурная часть  
 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести  
 11.30, 14.20, 17.30 Вести-Московская область  
 11.50 Мультфильм  
 12.05 Т/с «Бандитский Петербург»  
 14.40 Т/с «Ваша честь»  
 15.35 Суд идет  
 16.30 Т/с «Кулагин и партнеры»  
 18.10 Т/с «Однажды будет любовь»  
 19.05 Т/с «Кармелита. Цыганская страсть»  
 20.50 Спокойной ночи, малыши!  
 21.00 Т/с «Откройте, милиция!»  
 22.50 Д/ф «Птица счастья Николая Гнатюка»  
 23.45 Вести+  
 00.05 Х/ф «Клют»

**Среда, 4 февраля**  
 05.00 Доброе утро, Россия!



**Понедельник**  
 07.00 «Новый день»  
 18.00 «Саха Сирэ - Якутия»  
 18.20 ДТРА «Полярная звезда: Дневник юнкора»  
 18.50 «Чэгийн. ЭКО» Прямой эфир  
 19.30 «Федерация»  
 20.00 «Улуус» программа көрдөрөр: Үөһэ-Бүлүүттээби филиал  
 20.30 «Саха Сирэ - Якутия»  
 21.00 «Сарыал»: «Алаҕа дьэ арааччыта» (Петр Дмитриев уонна Анегина Ильина дьэ кэргэнэ)  
 21.30 «Дорога дальнейшего развития» (ТВ «Кадр»)  
 22.15 «Умнуллубат сулустар»: Николай Гоголев  
 22.35 «Саха Сирэ - Якутия» (по спутниковой системе распространения)

**Вторник**  
 07.00 «Новый день»  
 18.00 «Саха Сирэ - Якутия»  
 18.20 Танцы народов мира  
 18.45 «Депутат Севера» (ТРК «Алмазный край»)  
 19.15 «Эргимтэ»  
 19.30 «Стратегия республики»  
 20.00 «Улуус» показывает: Олекминский филиал  
 20.30 «Саха Сирэ - Якутия»  
 21.00 «Реальный шаг»  
 21.15 «Кэпсиэ»  
 22.15 «Бизнес - формула»  
 22.35 «Саха Сирэ - Якутия» (по спутниковой системе распространения)

08.55 Д/ф «Александр Матросов. Правда о подвиге»  
 09.50 Т/с «Карамболь»  
 10.45, 17.55 Дежурная часть  
 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести  
 11.30, 14.20, 17.30 Вести-Московская область  
 11.50 Мультфильм  
 12.05 Т/с «Бандитский Петербург»  
 14.40 Т/с «Ваша честь»  
 15.35 Суд идет  
 16.30 Т/с «Кулагин и партнеры»  
 18.10 Т/с «Однажды будет любовь»  
 19.05 Т/с «Кармелита. Цыганская страсть»  
 20.30 Вести-Москва  
 20.50 Спокойной ночи, малыши!  
 21.00 Т/с «Откройте, милиция!»  
 22.50 Д/ф «Территория детства. Ликбез для взрослых»  
 23.45 Вести+  
 00.05 Х/ф «Герои Шипки»

**Четверг, 5 февраля**  
 05.00 Доброе утро, Россия!  
 08.55 Д/ф «Генерал Скобелев»  
 09.50 Т/с «Карамболь»  
 10.45, 17.55 Дежурная часть  
 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести  
 11.30, 14.20, 17.30 Вести-Московская область  
 11.50 Мультфильм  
 12.05 Т/с «Бандитский Петербург»  
 14.40 Т/с «Ваша честь»  
 15.35 Суд идет  
 16.30 Т/с «Кулагин и партнеры»  
 18.10 Т/с «Однажды будет любовь»  
 19.05 Т/с «Кармелита. Цыганская страсть»  
 20.30 Вести-Москва  
 20.50 Спокойной ночи, малыши!  
 21.00 Т/с «Откройте, милиция!»  
 22.50 Д/ф «Птица счастья Николая Гнатюка»  
 23.45 Вести+  
 00.05 Х/ф «Клют»

**Пятница, 6 февраля**  
 05.00 Доброе утро, Россия!  
 08.55 Мусульмане  
 09.05 Мой серебряный шар  
 10.00 Т/с «Карамболь»  
 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести  
 11.30, 14.20, 17.30 Вести-Московская область  
 11.50 Мультфильм  
 12.05 Т/с «Бандитский Петербург»  
 14.40 Т/с «Ваша честь»

**Среда**  
 07.00 «Новый день»  
 17.30 ДТРА «Полярная звезда»: Родной мой край  
 18.00 «Саха Сирэ - Якутия»  
 18.20 «Дьүкээгир национальнай нэһилиэгэ» («Заполырье» ТВ)  
 18.45 «Социум»  
 19.30 «Парламентский вестник»  
 20.00 «Улуус» программа көрдөрөр: Анаабырдаабы филиал  
 20.30 «Саха Сирэ - Якутия»  
 21.00 «Тыа сирэ»  
 21.30 «Умнуллубат сулустар»: Евдокия Гоголева  
 22.00 Итоги недели  
 22.35 «Саха Сирэ - Якутия» (по спутниковой системе распространения)

**Четверг**  
 07.00 «Новый день»  
 17.30 «Киһи кыабын иһинэн...»  
 18.00 «Саха Сирэ - Якутия»  
 18.20 «Олонхо дойдутун уруйдуубут!» («Ньурба» ТВ)  
 19.00 «Правительственный час»  
 20.00 «Улуус» показывает: Усть-Майский филиал  
 20.30 «Саха Сирэ - Якутия»  
 21.00 «Лик»: «От края до края...» Презентация книги Софрона Осипова  
 21.45 «Реальный шаг»  
 22.00 «Умнуллубат сулустар»: Михаил Жирков  
 22.35 «Саха Сирэ - Якутия» (по спутниковой системе распространения)

**Пятница**  
 07.00 «Новый день»  
 17.30 «Тыа сирэ»  
 18.00 «Саха Сирэ - Якутия»  
 18.20 «Стратегия республики»: Интервью Президента РС

15.35 Суд идет  
 16.30 Т/с «Кулагин и партнеры»  
 17.55 Дежурная часть  
 18.10 Т/с «Однажды будет любовь»  
 19.05 Т/с «Кармелита. Цыганская страсть»  
 20.30 Вести-Москва  
 20.50 Спокойной ночи, малыши!  
 21.00 Юрмала  
 22.55 Х/ф «Чертво колесо»  
 00.30 Х/ф «Убрать Картера»

**Суббота, 7 февраля**  
 05.25 Х/ф «Сосед»  
 06.50 Вся Россия  
 07.00 Сельский час  
 07.30 Диалоги о животных  
 08.00, 11.00, 14.00 Вести  
 08.10, 11.10 Вести-Московская область  
 08.20 Военная программа  
 08.45 Субботник  
 09.20 Мультфильм  
 09.25 Х/ф «4:0 в пользу Тачекки»  
 11.20 Национальный интерес  
 12.20 Комната смеха  
 13.15 Сенат  
 14.20 Вести-Москва  
 14.30 Д/ф «Правила самой обаятельной. Ирина Муравьева»  
 15.20 Х/ф «Самая обаятельная и привлекательная»  
 16.55 Субботний вечер  
 18.50, 20.40 Х/ф «Ключи от счастья»  
 20.00 Вести в субботу  
 23.20 Х/ф «Предельная глубина»  
 01.10 Х/ф «Долорес Клейборн»

**Воскресенье, 8 февраля**  
 06.10 Х/ф «Испытательный срок»  
 07.55 Сам себе режиссер  
 08.45 Утренняя почта  
 09.20 Мультфильм  
 09.35 Анимационный фильм «Победитель»  
 11.00, 14.00 Вести  
 11.10 Неделя в городе  
 11.50 Городок  
 12.20 Сто к одному  
 13.15 Парламентский час  
 14.20 Вести-Москва  
 14.30 Дежурная часть  
 14.55 Честный детектив  
 15.25 Д/ф «Углеродородный человек»  
 16.30 Х/ф «Искушение»  
 18.05 Смеяться разрешается  
 20.00 Вести недели  
 21.05 Специальный корреспондент  
 21.35 Х/ф «Синяя борода»  
 23.30 Х/ф «Поцелуй бабочки»  
 01.25 Х/ф «Вне закона»

(Я) по итогам 2008 г.  
 19.00 «Харах дэлыгар»  
 20.00 «Улуус» программа көрдөрөр: Сунтаардаабы филиал  
 20.30 «Саха Сирэ - Якутия»  
 21.00 «Правоведь»  
 21.30 «Золотые мгновения якутского спорта»  
 21.40 «Аал-лук мас»: Күндээдэ эбэ хотун (по спутниковой системе распространения)  
 22.25 «Саха Сирэ - Якутия»

**Суббота**  
 17.00 «Геван»: «Икэйи хунду анирам!» (Евдокия Бокова)  
 17.30 «Тарбаахатын астыаха»  
 18.05 «Истин илдьит»  
 19.00 «Муниципалитет»  
 19.30 «Саха Сирэ. Күнтэн күн»  
 20.05 «Өркөн өй» күрэх  
 20.50 «Субботний вечер на НВК»  
 21.35 «Летная погода Алексея Журавлева» (ТРК «Алмазный край»)  
 21.50 «Сардаана» (по спутниковой системе распространения)  
 22.20 «Простые истины»  
 22.50 «Саха Сирэ. Күнтэн күн»

**Воскресенье**  
 17.00 Телевизионный конкурс «Полярная Звезда»  
 17.55 «Түннүк»  
 18.25 «Джуманджиленд»  
 18.50 «Искатели Якутии»  
 19.30 «Якутия. День за днем»  
 20.05 «Реальный шаг»  
 20.20 К Дню российской науки: «Наука для молодых»  
 20.50 Республиканский турнир по бильярду спорту  
 21.05 Х/ф «Көрдөөх сэхэнэрэ»  
 22.25 «Якутия. День за днем» (по спутниковой системе распространения)



**Понедельник, 2 февраля**  
 10.50, 21.05 Волейбол.  
 12.45, 15.00, 19.05, 23.00, 02.45, 06.10 Вести-спорт  
 13.00, 14.15 Зарядка с чемпионом  
 13.15, 13.55 Мультфильм  
 13.40 Мастер спорта  
 14.30 Путь Дракона  
 15.10 Вести-спорт.  
 15.15, 10.20 Баскетбол.  
 17.05, 07.45 Футбол.  
 19.15 Легкая атлетика.  
 20.15, 06.20 Лыжный спорт.  
 23.10 Баскетбол. НБА.  
 01.30 Биатлон. Чемпионат мира среди юниоров.  
 03.05 Самый сильный человек. Чемпионат мира по силовому экстриму  
 04.05 Неделя спорта  
 05.05 Покер клуб  
 07.10 Хоккей.  
 09.35 Летопись спорта

**Вторник, 3 февраля**  
 12.00, 09.40 Страна спортивная  
 12.45, 15.00, 19.25, 23.30, 03.15, 06.10 Вести-спорт  
 13.00, 14.15 Зарядка с чемпионом  
 13.15, 13.55 Мультфильм  
 13.40 Мастер спорта  
 14.30 Летопись спорта  
 15.10, 22.25 Неделя спорта  
 16.15 Самый сильный человек. Чемпионат мира по силовому экстриму  
 17.25, 07.40 Футбол.  
 19.35, 06.20 Скоростной участок  
 20.05, 06.55 Лыжный спорт.  
 20.55 Горные лыжи.  
 23.40 Баскетбол. НБА.  
 02.00 Биатлон.  
 03.35 Горные лыжи. Чемпионат мира. Супергигант.  
 05.10 Футбол.

**Среда, 4 февраля**  
 10.10 Легкая атлетика.  
 12.45, 15.00, 18.40, 23.40,

02.35, 05.55 Вести-спорт  
 13.00, 14.15 Зарядка с чемпионом  
 13.15, 13.55 Мультфильм  
 13.40 Мастер спорта  
 14.30 Футбол. Обзор матчей чемпионата Италии  
 15.10 Горные лыжи. Чемпионат мира. Супергигант.  
 16.45 Хоккей.  
 17.10 Футбол.  
 18.10 Путь Дракона  
 18.55 Горные лыжи. Чемпионат мира. Супергигант.  
 21.10, 06.10 Лыжный спорт.  
 22.45 Биатлон. Чемпионат мира среди юниоров.  
 23.55 Волейбол. Чемпионат России. Мужчины.  
 01.45 Биатлон. Чемпионат мира среди юниоров.  
 02.50 Горные лыжи. Чемпионат мира. Супергигант.  
 04.55 Футбол.  
 07.45 Волейбол. Чемпионат России. Мужчины.  
 09.40 Профессиональный бокс. Бернаби Консалесон (Филиппины) против Адама Карреры (США)

**Четверг, 5 февраля**  
 10.45 Футбол.  
 12.45, 15.15, 19.15, 22.55, 02.55, 06.10 Вести-спорт  
 13.00, 14.15 Зарядка с чемпионом  
 13.15, 13.55 Мультфильм  
 13.40 Мастер спорта  
 14.30 Гослото  
 14.40 Скоростной участок  
 15.25 Горные лыжи. Чемпионат мира. Супергигант.  
 17.30 Футбол.  
 18.45, 04.20 Точка отрыва  
 19.25 Волейбол.  
 21.20, 06.20 Лыжный спорт.  
 Кубок мира. Дуатлон.  
 23.05 Легкая атлетика.  
 01.40 Бадминтон.  
 03.15 Профессиональный бокс. Мигель Котто (Пуэрто-Рико) против Антонио Маргарито (Мексика)  
 04.50 Футбол.  
 07.55, 09.25 Скелетон.  
 08.55 Футбол.

**Пятница, 6 февраля**  
 10.45 Футбол.  
 12.45, 15.00, 18.40, 23.10, 03.00, 06.05 Вести-спорт  
 13.00, 14.15 Зарядка с чемпионом  
 13.15, 13.55 Мультфильм

Наш кооператив является одним из двух крупнейших кредитных потребительских кооперативов республики. Имеет крупнейший резерв собственного капитала - более 30 млн. руб. по рыночной оценке. Стоимость активов КПКГ по состоянию на 01.10.2008 г. составила 116 млн. руб., число пайщиков превысило 6000 чел.

Одним из ключевых факторов успешного развития кооператива являются высококвалифицированные кадры. К нам с удовольствием переходят на работу со Сбербанка, с налоговой службы, с администрации улусов. Высший менеджмент КПКГ состоит из профессиональных финансистов, имеющих солидный опыт работы на финансовых рынках РФ.

Одной из особенностей является то, что мы доходы получаем не только от выдачи займов, но и в виде арендных платежей, т.к. средства резервного и страхового фондов были размещены в недвижимость - в новое здание Бизнес-центра в г. Якутске и в здание гранитного завода с. Намцы. В с. Намцы в нашем здании площадью 500 кв. м размещена значительная часть инфраструктуры улуса - поликлиника, аппарат мировых судей и т.д.

Оба помещения будут давать большие доходы, т.е. наши средства не только защищены при инфляции и приносят т.н. пассивный доход, но еще позволяют минимизировать риски, связанные с денежным рынком. В условиях финансового кризиса это особенно актуально. Кооперативом оказана материальная помощь многодетным семьям наших пайщиков на сумму более 120 т. руб. Ко дню пожилых традиционно поздравляем и дарим подарки нашим пожилым пайщикам.

В 2006 г. КПКГ «Алмазкредитсервис» удостоен почетной грамоты министерства по делам предпринимательства и развития туризма и занятости за вклад в развитие малого и среднего бизнеса РС(Я). По итогам прошлого года международным фондом «Евразия» наш кооператив номинирован на Всероссийскую премию «Лучший налогоплательщик года» за экономические достижения, высокий темп роста налоговых платежей, своевременное представление налоговой отчетности. Такой же премии удостоено еще республиканское ипотечное агенство.

## СБЕРЕЖЕНИЯ В КПКГ «АЛМАЗКРЕДИТ СЕРВИС»

### 1. Высокая доходность

На финансовых рынках РФ нет инструментов с аналогичной доходностью (до 28 годовых!) кроме сбережений в надежных крупных кредитных кооперативах, зарекомендовавших себя за годы безупречной деятельности. Инструменты рынка ценных бумаг, например, акции в среднем на ряд лет дают доходность - 18-20% годовых, но в них необходимо инвестировать на долгий срок, с учетом резких колебаний фондового рынка. Так, в момент, когда акции необходимо обратить в деньги, курс акций может не то чтобы упасть, но даже обвалиться как в сентябре-октябре 2008 г. Облигации, доходность которых фиксирована, дают в среднем до 10-13% годовых.

Но в настоящий момент курс облигаций тоже очень низок. Доходность по депозитам банков не превышает 10-13,5% годовых. Вложения в негосударственных пенсионных фондах, в силу их зависимости от рынка

ценных бумаг, также имеют в большинстве случаев отрицательную доходность на конец 2008 г. - таким образом все охваченные инструменты инвестируют в инфляцию, т.е. деньги, вложенные в них, реально обесцениваются.

### 2. Надежность.

Наш кооператив успешно работает пятый год.

Во-первых, надежность сбережений в КПКГ гарантируется федеральным законом №117 от августа 2001 г., который регулирует деятельность КПКГ, например, прямо запрещает вложения средств кооперативов в акции, как высоко-рискованный инструмент, а также запрещает выдачу займов юридическим лицам, ответственность которых ограничена лишь размером уставного капитала. Также кредитные коопе-

тов инвестирования денег эти средства могли бы пролежать либо в «чулках» и реально обесцениться, либо с минимальной доходностью в банках. А также платили налоги в различные бюджеты более 8500000 руб., исполняя тем самым свои обязанности как налогового агента.

Сотни людей с нашей помощью накопили средства на покупку недвижимости, обучения детей, поездки на отдых. Более тысячи пенсионеров надежно копят в нашем кооперативе сбережения как добавку к пенсии. Часть наших вкладчиков живет далеко за пределами нашей республики - в Америке, Великобритании (Лондон), Новосибирске. Кооператив пользуется доверием крупных преуспевающих бизнесменов по всей республике, творческой интеллигенции, депутатов Ил Түмэн.

ный членский взнос.

### 6. Помощь населению и экономике улуса (города)

С начала деятельности нами выдано займов на сумму более 650000000 рублей! Займы на потребительские цели расширяют покупательные способности пайщиков, способствуют опережению инфляционного роста цен, открывают новые возможности потребления в таких социально значимых сферах, как приобретение товаров длительного пользования, совершенствование жилищных и бытовых условий, обучение и здравоохранение, отдых.

Вовлекая в оборот деньги населения и выдавая займы пайщикам на потребительские нужды или поддержание малого бизнеса, «Алмазкредитсервис» тем самым увеличивает оборот организаций сферы услуг и торговли, что способствует развитию экономики в улусах республики.

Тысячи пайщиков с нашей помощью решили свои насущные финансовые проблемы. Мы поддержали сотни предпринимателей оборотными средствами, десятки пайщиков открыли при помощи займов кооператива свое дело, научившись самим «ловить рыбу».

## Уважаемые пайщики! КПКГ «Алмазкредитсервис» представляет новые сберегательные программы: «Алмазный»

-процентная ставка 28% годовых  
-срок договора 2 года (730 дней)  
-минимальная сумма 100 руб.  
-максимальная сумма не ограничена  
-договор пополняемый  
-начисление процентов ежеквартально.

«Ежемесячный доход»  
-процентная ставка 22% годовых  
-срок договора 1 год (365 дней)  
-минимальная сумма 1000 руб.  
-максимальная сумма не ограничена  
-договор пополняемый  
-начисление процентов ежемесячно.

«Юбилейный»  
-процентная ставка 24% годовых  
-срок договора 1 год (365 дней)  
-минимальная сумма на 31.05.2009 г. 30000 руб.  
-максимальная сумма не ограничена  
-договор пополняемый  
-начисление процентов ежеквартально  
-беспроцентный розыгрыш ценных призов.

«Доходный»  
-процентная ставка 26% годовых  
-срок договора 1,5 года (547 дней)  
-максимальная сумма 1000 руб.  
-максимальная сумма не ограничена  
-договор пополняемый  
-начисление процентов ежеквартально.

«Удобный»  
-процентная ставка 20% годовых  
-срок договора 1 месяц (31 день)  
-минимальная сумма 1000 руб.  
-максимальная сумма 20000 руб.  
-договор непополняемый  
-начисление процентов ежемесячно.

Мы ждем вас по адресу: с. Намцы, ул. Чернышевского, 14 (бывшее здание гранитного завода) с 10 до 18 ч. с обедом 13-14 ч. Тел. 41285, вых. суббота, воскресенье.

## ДОСТОИНСТВА УСЛУГ КПКГ «АЛМАЗКРЕДИТСЕРВИС»

### ЗАЙМЫ

#### 1. Срочность выдачи.

Заявки на получение займа рассматриваются при необходимом минимуме документов в течение одного дня.

#### 2. Минимальный необходимый пакет документов.

Сбор документов для получения займов упрощен: как для пайщиков-физических лиц, так и для предпринимателей, а также для поручителей. Собираются только документы, необходимые для оценки платежеспособности заемщика с тем, чтобы не перегрузить его неправильно выданной суммой займа.

#### 3. Гибкость погашения займов.

По желанию заемщика график может быть составлен индивидуально, но с погашением первого платежа не позже 2 месяцев получения займа. Досрочное погашение принимается всегда, кроме крупных сумм, график которых обговорен индивидуально.

#### 4. Доступность.

В улусах республики, где есть нехватка кредитных организаций, ресурсы кооператива реально помогают десяткам тысяч пайщиков решить свои финансовые проблемы быстро, доступно и с первоклассным обслуживанием. В большинстве случаев банки не заинтересованы в кредитовании малоимущих слоев населения. Наш кооператив выдает займы пайщикам практически с любым доходом.

#### 5. Разумная плата за пользование займом.

Несмотря на кажущуюся дороговизну займов нашего кооператива реальная сумма переплаты к основной сумме займа не превышает 32% годовых. Это достигается за счет равномерного погашения основной суммы займа, как правило, большинство заемщиков нуждается в основной сумме займа для каких-то единовременных расходов, таким образом погашение тела займа равными частями ни для кого не составляет трудностей.

В некоторых банках несмотря на низкую объявляемую процентную ставку эффективная (реальная) стоимость пользования кредитом с учетом разного рода комиссий превышает и 50 и 60% годовых. Членский взнос для формирования страхового фонда собирается исключительно в целях повышения финансовой устойчивости кооператива. Риски кооператива связаны прежде всего с возможными невозвратами по займам. Поэтому каждый заемщик, получающий займ, обязан по нашему уставу внести дан-

ративы не имеют права участвовать в уставных капиталах других юридических лиц. Нельзя выдавать займы в размере более 10% от совокупного портфеля займов одному заемщику, что распределяет риск портфеля займов.

Таким образом достигается эффект «многоязыки», если например какой-то недобросовестный заемщик будет задерживать оплату займа, то остальные две тысячи заемщиков (т.е. ног) будут погашать займы вовремя, обеспечивая тем самым финансовую устойчивость и планомерное движение кооператива к своим поставленным целям. В кооперативе в отличие от банковских кредитов, выдаются доверительные займы, и моральные обязательства перед знакомыми по кооперативу для многих значат гораздо больше, чем финансовые обязательства перед безликим коммерческим банком.

Все эти ограничения плюс управление кооперативом профессиональными финансистами обеспечивают КПКГ «Алмазкредитсервис» успешное динамичное развитие. Благодаря неуколебному следованию нормам вышеуказанного закона кризис, начавшийся в России во второй половине 2008 г., никоим образом не затронул наш кооператив, даже можно сказать, что в среднесрочном плане он принесет дополнительные бонусы в виде увеличения числа пайщиков.

За все время деятельности кооператива - это оборот более 700000000 рублей, не допущено ни единой просрочки по выплатам сбережений пайщиков.

### 3. Удобство

Нашими услугами пользуются пайщики в 10 улусах республики, при этом пайщики могут как вкладывать, так и снимать свои сбережения или проценты по ним на любом ближайшем им кооперативном участке. Например, накопив деньги для покупки квартиры, житель Борогонцев или Чурапчи может их снять непосредственно при совершении сделки в г. Якутске. Кооператив может на основании личного заявления пайщика направить средства перечислением непосредственно на счет третьего лица, например, застройщика недвижимости, или студенту, обучающемуся в другом городе.

### 4. Помощь людям

За годы деятельности мы помогли тысячам пайщиков нарастить свои сбережения, выплатив только в виде компенсации (процентов) по сбережениям около 40000000 руб.! В силу отсутствия других инструмен-

Читателю на заметку

## НОВОЕ В ЗАКОНАХ

С 1 января 2009 года вступил в силу Федеральный закон Российской Федерации от 25.12.2008 г. № 288-ФЗ «О внесении изменений в Федеральный закон «О дополнительных мерах государственной поддержки семей, имеющих детей»».

В соответствии с Федеральным законом от 29.12.2006 г. № 256-ФЗ «О дополнительных мерах государственной поддержки семей, имеющих детей» одним из направлений использования средств (части средств) материнского (семейного) капитала является улучшение жилищных условий.

Федеральным законом от 25.12.2008 г. № 288-ФЗ «О внесении изменений в Федеральный закон «О дополнительных мерах государственной поддержки семей, имеющих детей»» предусмотрена возможность погашения семьями, имеющими право на получение средств материнского (семейного) капитала, основного долга и уплаты процентов по взятым до 31 декабря 2010 года кредитам и займам, независимо от даты рождения ребенка.

Новые положения Федерального закона предусматривают возможность перечисления средств на погашение взятого ранее кредита (займа) соответственно:

\* на оплату приобретаемого (строящегося) жилого помещения;

\* в счет уплаты цены договора участия в долевом строительстве;

\* на оплату строительства индивидуального жилого дома;

\* в качестве платежа в счет уплаты вступительного взноса и (или) паевого взноса жилищного, жилищно - строительного, жилищного накопительного кооператива.

В соответствии с частью 6 статьи 10 ФЗ № 256-ФЗ от 29.12.2006 г. заявление о распоряжении может быть подано в любое время со дня рождения (усыновления) второго, третьего или последующих детей в случае необходимости использования средств (части средств) материнского (семейного) капитала на погашение основного долга и уплаты процентов по кредитам и займам на приобретение (строительство) жилого помещения, включая ипотечные кредиты, предоставленным гражданам по кредитному договору (договору займа), заключенному с организацией, в том числе кредитной организацией, по 31 декабря 2010 года включительно. При этом Пенсионный фонд Российской Федерации осуществляет перевод средств (части средств) материнского (семейного) капитала не позднее чем через два месяца с даты вынесения территориальным органом Пенсионного фонда Российской Федерации решения об удовлетворении заявления о распоряжении.

В этом случае лица, получившие государственные сертификаты на материнский (семейный) капитал имеют право обратиться в территориальный орган ПФР по месту жительства с 1 января 2009 года.

УПФР в Намском улусе

Күндү бырааптытын, таайбытын, убайбытын **НОВОГОДОВ МИХАИЛ МИХАЙЛОВИЧ** 55 сааксын туолар кэрэ-бэлиэ күнгүнүн ис сүрэхпиттэн долгуян туран эвэрдэлибит! Эн истин, сэмэй майгыны, амарах дууһаны, дьонгор сылаас сыйһанын, дыһуннаах сүбэн-төрүтүн бары махталбытын тиэрдэбит. Бу курдук өгөтүлүсү сүрэхпиттэн долгуян, оворлорун, сиэннэрин тапталларыгар угуттанан аймахтарын, дьонгун-сэргэтин кытта бииргэ өрүү эрчимнээх эдэр санаанан салайтаран өссө да уһун, толору дьоллоох ологу оворлорго баарабыт.

Ивановтар, Новгородтар, Флегонтовтар, Назаровтар уонна бука бары аймахтарын

Тапталлаах балтыбытын, эдьийибитин, федеральнай казначейство кылаабынай бухгалтерын **ВАРВАРА МИХАЙЛОВНА ЯКОВЛЕВАНЫ** күнгү көстүбүт үөрүүлээх күнгүнүн, 55 сааксын томточчу туолбукунан уонна Саха республикатын «Почетный казначей» аатын ылбыккынан итигитик-истингик эвэрдэлибит. Баарабыт ытык маанылаах киһибиһигэр сайынгы саймаархай халлааны, үлэһэр өссө үрдүк ситиһиллэри, санаабыккын сайыннара сырыт, толкундаабыккын тобула сырыт, ыра санаанан ыһсан истин, баҕа санаан барҕара турдун, үөрүүн үксээтин, кэскилин кэңээтин.

Бииргэ төрөөбүттэриг уонна кинилэр дьиэ кэргэттэрэ

Убаастабыллаах **МИХАИЛ МИХАЙЛОВИЧ!** Эйигин 55 сааксын туолар кэрэ-бэлиэ күнгүнүн истингик эвэрдэлибит. Үгүкү кэрэ эйгитигэр алтыһан кэлбит кэммитигэр үтүө майгыһынан, кизн-холку, сэмэй быһыһынан убаастабылы ылгыт. Баарабыт чэбдик доруобуйаны, дьиэ кэргэнгэр этэнгэ буолуону, өссө даҕаны эрчимнээхтик үгүкүүлээн бар дьонгун үөрдөтүгү сырыт.

Эвэрдэни кытта «Retro dans» үгүкү бөлөҕө



Тохсунньу 31 күнүгү тымныгыттан толлукка күн сиһин көтүлүкү эвэрдэлибит: **КЛАРА ТИТОВНА ПРОТООПОВАНЫ 60, ЯНВАРЬ НИКОЛАЕВИЧ ПРОТООПОВУ 65, ВАСИЛИЙ ВАСИЛЬЕВИЧ МУХИНЫ 70,** ветеран учуутал колледгалабарытын **АННА НИКОЛАЕВНА ПЕРЕВАЛОВАНЫ 60, ВАЛЕНТИНА СЕМЕНОВНА ЯДРИХИНСКАЯНЫ 65, ЕКАТЕРИНА ПЕТРОВНА ГУЛЯЕВАНУ 70** саакытын томточчу туолбукунан итигитик эвэрдэлибит. Үлэһит орус дылыгар үтүмүн үгүсүрүүнү-көтүүнү, дьолу-соргуну, чэгийн-чэбдик доруобуйаны баарабыт. Алгыс баһа сыланнны!

Хамаатта ветераннарын сэбиэтэ

Российской Федерация үөрэҕириттин туйгунун, педагогической үлэ ветеранын **РОМАНОВА МАРИНА ПРОКОПЬЕВНАНЫ** үөрүүлээх юбилейинан, 70 саакын томточчу туолуу күнгүнүн итигитик-истингик эвэрдэлибит. Эн 25 сыл кэриҥэ оскуола интернатын сэбиэссэйинэн үлэлээбитин тухары сүрдээх элбэх өҥө ийэлэрин, аҕаларын солбуян итии-истин тапталын, кыһамныгытын бэрэн үлэлээбитин интернаттан үөрөнөн тахсыбыттар, билигин республика араас улуустарыгар ситиһилээхтик үлэлини сыдыааччылар истин-иһирэх тыһынан ахталлар-саныһылар. Улуус нэһиликтэриттэн физмат кылааска, спортивнай оскуолаҕа үөрэнэ кэлбиттэр, кыямат, элбэх өҥөлөөх ыаллар оҕолору ырас, кизн дьыллээх, минниһээ астаах интернаттарын үлэһиттэригэр итии-истин махталларын тиэрдэллэр. Баарабыт үтүө доруобуйаны, чугас дьонун, оҕолорун, сиэннэрин тапталларыгар уйдаран этэнгэ сырыт. Баарабыт уйгулаах ологу, сыһаарыбар санааны, дьолу-соргуну.

Эвэрдэни кытта **И.С. Гаврильев аатынан 1 №-дээх НОПО администрацията, профкома, ветераннарын сэбиэтэ**

43227

«Айан» такси эһигини кытта!

Түргэн, сыыдам айан - «Айан» такси

- Оскуола оҕолоругар, студеннарға, пенсионер-дарға чэпчэтиилэр;
- 6 визитка-7-с айан Нам селотун иһинэн босхо;
- биир аадырыстан 6-с сакаас босхо;
- улуус бөһүөлөктэригэр удамыр сыана;
- куоракка, чугас улуустарга сакаастары ылабыт;
- онтон да атын өңөлөрү өңөрүбүт.

43-227, 89142200414, 89248669003

Торговый дом «Секо» (зеркальное здание) реализуется: мука хлебопекарная-25 кг-550 рб., майонез «Кальве»-30 рб., раст. масло «Санни Голд»-1 ящик-1050 рб., макароны-5 кг-208 рб. Тел. 42905

Намскому педагогическому колледжу на работу требуется водитель с категорией «Д». Справкой по тел. 41194

Продается сруб 6,5х7,5 (лиственница), лафет 80 штук (сосна), длина 8-9 м. Цена договорная или ваши варианты. 89142377727, 89241691703

Требуется няня, ребенку 1 год, девочка. 89141034762

Кураанах шырок атыһылыбыһ. 89141060887

**БИЛЭРИИЛЭР РЕКЛАМА**

Семья снимет частный дом или квартиру в центре. Тел. 42-999 раб. 89141054328, 23022 дом.

Арендуется гараж на уч. Нэ-лэгэр. 89244686458, 42934

Считается недействительным опубликованное 14 января 2009 г. извещение администрации МО «Ленский наслег» о проведении открытого конкурса по отбору управляющей организации для управления многоквартирными домами. Основание: технические неисправности при размещении извещения в Интернет.

**ПОЛОЖЕНИЕ**

**соревнований по настольному теннису на призы ветерана спорта Староватовой Евадкин Васильевны в связи с 60-летием.**

- Цели и задачи:**  
-дальнейшее развитие н/тенниса среди населения;  
-пропаганда здорового образа жизни;  
-выявление сильнейших теннисистов улуса.
- Время и место проведения:** соревнования проводятся 15 февраля 2009 г. в спортивном зале Намской начальной общеобразовательной школы с 10 ч.
- Участники и условия проведения:** участвуют спортсмены со всех наслегов улуса. Проводится по следующим возрастным группам: женщины до 40 лет, свыше 40 лет, мужчины до 40 лет, свыше 40 лет. Проводится абсолютное первенство среди мужчин и женщин.
- Награждение:** победители награждаются грамотами, призами, медалями.
- Взнос с каждого участника 100 руб.**

**Федерация настольного тенниса**

**ЖУРНАЛИСТАР ИСТИИЛЭРИГЭР!**

2009 сыллааҕы вкладыштаргытын «Энсиэли» хаһыат редакциятыттан кэлэн ыларгытыгар.

**Журналистар маннайгы сүһүөх тэрилтэлэрэ**

**Уважаемые руководители предприятий и индивидуальные предприниматели, занятые в сфере деревообработки и строительства!**

В Шанхае (Китай) с 17 по 20 февраля 2009 г. проводится 3 выставки, объединенные общей тематикой деревообработки, в которых участвуют в общей сложности более 340 компаний из 16 стран мира, число посетителей - 16946. WoodBuild China 2009 является крупнейшей и самой популярной выставкой в Китае, посвященной деревообработке и производству мебели. Она состоит из 2 выставок деревообрабатывающего оборудования и выставки предметов мебели и декора. Выставки будут по 3 направлениям:

- 10-я международная выставка лесной и деревообрабатывающей промышленности;
  - 10-я международная выставка машин и оборудования для мебельной промышленности;
  - 8-я международная выставка леса, пиломатериалов и изделий из дерева для мебельной и строительной отраслей.
- ООО туристическая компания «Мир путешествий» предлагает организацию поездки представителей деревообрабатывающей промышленности и строительной индустрии РС(Я) на выставки в Шанхай. Заинтересованных лиц просим обращаться по вопросам в отдел экономики администрации МО «Намский улус», ул. Октябрьская 1, каб. 301, тел. 41267

**Извещение №11**  
**О размещении муниципального заказа на строительство защитных сооружений «Ледорез».**

Способ размещения муниципального заказа: открытый аукцион  
Организатор аукциона: Уполномоченный орган муниципального образования «Намский улус» на осуществление функций по размещению заказов для муниципальных нужд Намского улуса РС (Я)  
Почтовый адрес: 678380 РФ РС (Я) Намский улус с. Намцы ул. Октябрьская, 1 каб. 301, телефон (41162) 41-9-52, факс (41162) 41-5-68  
Наименование заказчика: Муниципальное образование «Намский улус»  
Почтовый адрес: 678380 РФ РС (Я) Намский улус с. Намцы ул. Октябрьская, 1, тел. 8 (41162) 41-5-68, факс: 8 (41162) 41-5-68.  
Сайт Министерства экономического развития РС (Я): <http://goszakupki.economy.ykt.ru>  
Предмет контракта и количество оказываемых услуг: Строительство ледорезов – 2 шт.  
См. аукционную документацию.  
Место выполнения услуг: Намский улус  
Начальная (максимальная) цена контракта (цена лота), в руб.: 512366 (пятьсот двенадцать тысяч триста шестьдесят шесть) рублей

Преимущества, предоставляемые учреждениям УИС и организациям инвалидов, не предусмотрены.  
Срок, место и порядок предоставления документации об аукционе: с 1 февраля 2009 г. до 24 февраля 2009 года до 15:00ч. По заявке документацию можно получить по адресу: Республика Саха (Якутия), 678380 РФ РС (Я) Намский улус с. Намцы ул. Октябрьская, 1 каб. 307, телефон (41162) 41-9-52, факс (41162) 41-5-68  
Рассмотрение: с 24 февраля в 16:00 до 2 марта 2009 г.  
В случае направления документации об аукционе по почте, организатор торгов не несет ответственность за утерю или вручение с опозданием документации об аукционе. Документация об аукционе может быть получена с сайта Министерства экономического развития Республики Саха (Якутия)  
Место проведения открытого аукциона: РФ, 678380 Республика Саха (Якутия), Намский улус с. Намцы ул. Октябрьская, 1 телефон (41162) 41-9-52, факс (41162) 41-5-68  
Дата и время проведения открытого аукциона: 5 марта 2009 года 15 час. 00 мин. (время местное).

**Извещение №12**  
**О размещении муниципального заказа на проектные и изыскательские работы.**

Способ размещения муниципального заказа: открытый аукцион  
Организатор аукциона: Уполномоченный орган муниципального образования «Намский улус» на осуществление функций по размещению заказов для муниципальных нужд Намского улуса РС (Я)  
Почтовый адрес: 678380 РФ РС (Я) Намский улус с. Намцы ул. Октябрьская, 1 каб. 301, телефон (41162) 41-9-52, факс (41162) 41-5-68  
Наименование заказчика: Муниципальное образование «Намский улус»  
Почтовый адрес: 678380 РФ РС (Я) Намский улус с. Намцы ул. Октябрьская, 1, тел. 8 (41162) 41-5-68, факс: 8 (41162) 41-5-68.  
Сайт Министерства экономического развития РС (Я): <http://goszakupki.economy.ykt.ru>  
Предмет контракта и количество оказываемых услуг: Проектные и изыскательские работы «Застройка молодежного микрорайона в с. Кысыл-Сыр Намского улуса РС (Я) Стадия-Рабочий проект. См. аукционную документацию.  
Место выполнения услуг: Намский улус  
Начальная (максимальная) цена контракта (цена лота), в рублях: 4 066 144 (четыре миллиона шестьдесят шесть тысяч сто сорок четыре) рубля.  
Преимущества, предоставляемые учреждениям УИС и организациям инвалидов, не предусмотрены.  
Срок, место и порядок предоставления документации об аукционе: с 1 февраля 2009 г. до 24 февраля 2009 года до 16:00ч. По заявке документацию можно получить по адресу: Республика Саха (Якутия), 678380 РФ РС (Я) Намский улус с. Намцы ул. Октябрьская, 1 каб. 307, телефон (41162) 41-9-52, факс (41162) 41-5-68  
Рассмотрение: 24 февраля в 16:00 до 2 марта 2009 г.  
В случае направления документации об аукционе по почте, организатор торгов не несет ответственность за утерю или вручение с опозданием документации об аукционе. Документация об аукционе может быть получена с сайта Министерства экономического развития Республики Саха (Якутия)  
Место проведения открытого аукциона: РФ, 678380 Республика Саха (Якутия), Намский улус с. Намцы ул. Октябрьская, 1 телефон (41162) 41-9-52, факс (41162) 41-5-68  
Дата и время проведения открытого аукциона: 4 марта 2009 года 15 час. 00 мин. (время местное).

**КЭРИЭСТЭБИЛ**

Үчүгэй дьон туһунан ахтар-бийиги ытык изспит. Оннук киһинэн бийиги оскуолабытыгар библиотеканынан үлэлээбит Афанасьева Пелагея Александровна буолар. Кини бу күн сириттэн уһун ырахан ырыыттан букатыннаахтык барбыта тохсунньу 29 күнүгэр 3 сыла туолла. Кини 1958 с. атырдьах ыйын 16 күнүгэр Өлүкүмүэ оройуонун Тээнэ-дэриэбинэтигэр төрөөбүтэ. 1983 с. Дьокуускайдаагы культурнай-сырдатар училище библиотечной отделениетин бүтэрэн Токо нэһилиэгэр старший библиотечарынан аһымныһаахтык үлэлээбитэ. 1996 с. кэргэнин дойдутугар Нам улууһун Барытааныгар көһөн кэллэлэр уонна олохтоох оскуола библиотекарынан үлэлини кирибитэ, үлэтигэр ураты эппиэтнээхтик сыйһаннара. Пелагея Александровна эйбээс майгытынан, истин сыйһанынан оһолорда, үлэһиттэр да убаастабылларын

ылбыта. Кини онгорбута-туппута барыта орун онугар буолара, кизн биллээх, баай фантазиялаах буолан оһолор болгомолорун, интэриэтэрин тардара. Оскуолаҕа үлэһиттэр бары общественай үлэҕэ көхтөөхтүк кытара. Кини киһи быһыһытынан сахалыы сайдам, сүрдээх сэмэй, үөрүнүгэн, эппитин хайаан да толорор, дьонго көнөтүнэн сыйһаннаах, ураты чыһынай уонна олоххо туспа көрүлүрдээх киһи этэ. Күн сиргэр оһолбутун тухары үчүгэйтэн атын онгорботох, үлэлээбитин устата дьом махталын эрэ ылбыт, кэрэ киһи, сырдык мөссүөнэ өйбүтүгэр-санаабытыгар куруук тыһынаах буолуоҕа. Бийиги Пелагеябит ситэ оһолортоһо оһолордо, сиэннэр оһолорохтара, ситэрбэтэтин ситэрэхтэрэ дьон эрэнэбит. Кини сырдык мөссүөнэ бийиги сүрэхпитигэр-өйбүтүгэр, санаабытыгар мэлдьи үтүө өйдөбүл буолуо. Үтүө киһи аата умнуллубат, үйэлэргэ тыһынаах.

Бииргэ үлэлээбит доһотторо

**Редактор КАСЬЯНОВ В. Г.**  
**ОТДЕЛЛАР:** информация, сурук, төрүт культура — 41496; ; бухгалтерия — 41141; факс — 41141; редакционной- издательской ситим — 41332

Тэрийэн таһаарааччылар: СР Правительствота, «Нам улууһун «Энсиэли» хаһыат редакцията» государственнай учреждение. Маассабай информация средстволарын туһунан РФ сокуоннарын тутуһуну хонтуруоллуур уонна регистрациялыыр РФ бэчээккэ Госкомитеттин СР региональной управлениетыгар 2003 с. бэс ыйын 20 күнүгэр регистрациялыымыт нүөмэрэ — ПИ №19-0428.  
Сурукка ааккытын-суолгутун, үлэһитин, дьийэбит аадырыһын чопчу ыйын. Редакцияҕа кирибит суруктар төһөрүллүбүттэр. Автор этэрэ хаһыат санаатынын мэлдьи биир буолбат.  
**«ЭНСИЭЛИ» - Нам улууһун хаһыата.**  
**678380, Саха Республиката, Нам улууһа, Нам сэл., Заложной ул. 4.**  
E-mail: editor@namtsy.sakha.ru

«Энсиэли» хаһыат редакциятын-издательскэй ситимигэр талыһына уонна таһыһына. Хаһыат Дьокуускайга «Якутия» медиа-холдинг» ОАО бэчээттэнэ, Орджоникидзе ул. 38. Формата А3. Кээмэйэ 2,0 бэчээт. лис.  
Көңүл сыанаан атыһалар  
**Индексэ — 54889.** Тираһа — 2468  
Бэчээккэ илии баттанна — 12:00 ч. 30.01.2009  
Сакааһын №-рэ — 08